

**ПУБЛІЧНИЙ ЗВІТ
ГОЛОВИ ДЕРЖАВНОГО
АГЕНТСТВА ЛІСОВИХ
РЕСУРСІВ УКРАЇНИ ЗА 2024 РІК**

ЗМІСТ

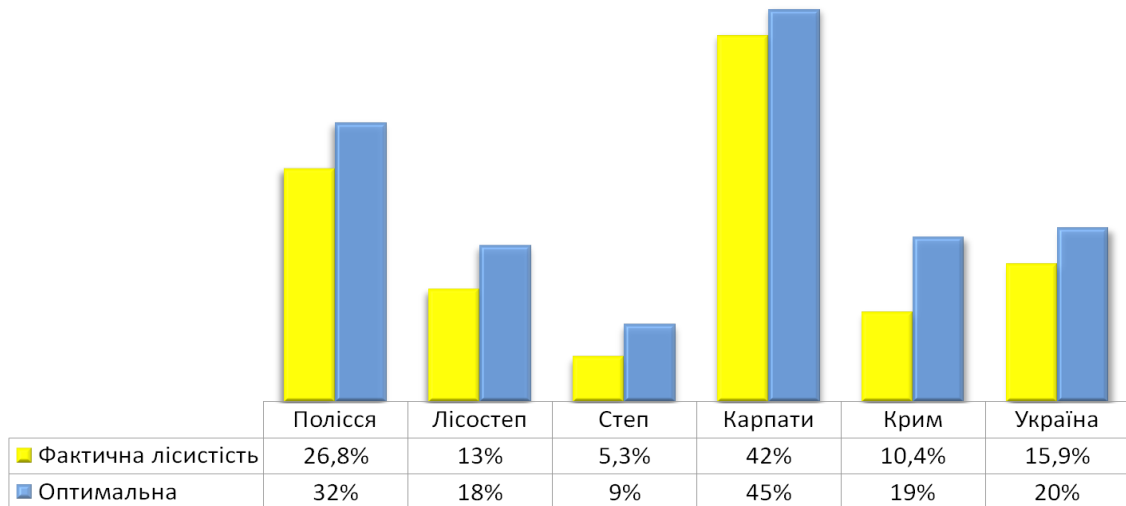
I. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІСІВ І ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ.....	3
II. ОРГАНІЗАЦІЙНА ІНФОРМАЦІЯ.....	5
III. РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ Й АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ.....	7
3.1. Лісове господарство, відтворення лісів.....	7
3.1.1. Збереження біологічного різноманіття в лісах і розвиток ПЗФ.....	10
3.1.2. Лісова сертифікація.....	12
3.1.3. Національна інвентаризація лісів.....	14
3.1.4. Створення, будівництво та розширення лісових селекційно-насінневих центрів.....	15
3.2. Охорона і захист лісів.....	15
3.2.1. Охорона лісів від лісопорушень.....	15
3.2.2. Наслідки збройної агресії.....	19
3.2.3. Охорона лісів від пожеж.....	22
3.2.4. Захист лісів від шкідників і хвороб.....	26
3.2.5. Лісозахисні підприємства.....	28
3.3. Використання лісових ресурсів.....	29
3.3.1. Реалізація деревини на аукціонах.....	29
3.3.2. Електронний облік деревини.....	32
3.3.3. Будівництво лісових автомобільних доріг.....	33
3.3.4. Капітальні інвестиції в основні засоби виробництва.....	33
3.4. Цифровізація лісової галузі.....	34
3.5. Мисливське господарство.....	37
3.6. Міжнародна діяльність.....	39
3.6.1. Співпраця з міжнародними організаціями та процесами.....	39
3.6.2. Двостороння співпраця.....	43
3.6.3. Інтеграція лісової галузі в контексті впровадження європейських регламентів.....	44
3.6.4. Проекти міжнародної технічної допомоги.....	45
3.7. Наукова діяльність.....	46
3.8. Зв'язки з громадськістю.....	53
3.9. Нормотворча робота.....	53
3.10. Кадрова робота.....	57
3.11. Робота з запобігання та виявлення корупції.....	58
IV. ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ.....	59
4.1. Фінансування.....	59
4.2. Фінансово-господарська діяльність.....	61
4.3. Сплата податків.....	62
4.4. Оплата праці.....	63
4.5. Аудит.....	64

I. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІСІВ І ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Загальна площа лісових ділянок, які належать до лісового фонду України, становить 10,4 млн га, у тому числі 9,6 млн га вкриті лісовою рослинністю.

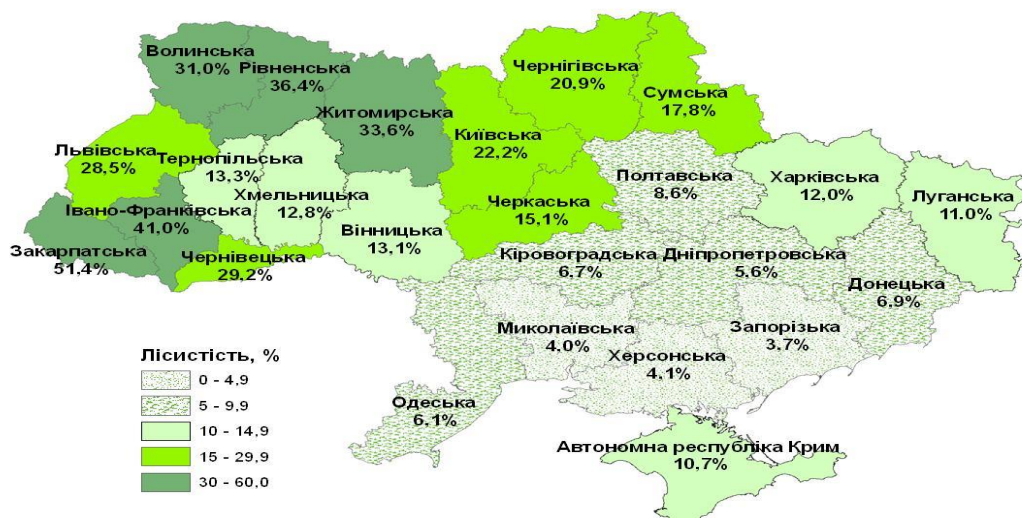
Лісистість України становить 15,9%. Умови для лісовирощування в Україні вкрай неоднорідні, тому ліси поширені територією держави нерівномірно.

Лісистість території України за природними зонами

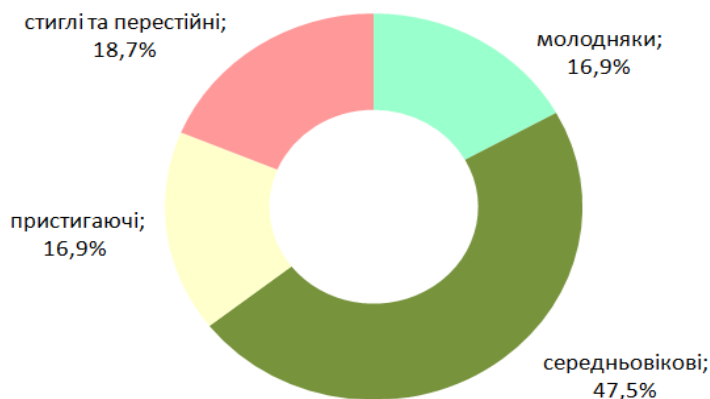

Лісистість у різних природних зонах має значні відмінності й не досягає оптимального рівня, за якого ліси найпозитивніше впливають на клімат, ґрунти, водні ресурси, протидіють ерозійним процесам, а також забезпечують одержання більшої кількості деревини.

Лісистість території України у розрізі адміністративно-територіальних одиниць

Більше половини лісів країни штучно створені та потребують посиленого догляду.

У віковій структурі переважають середньовікові насадження, частка стиглих та перестиглих насаджень 18,7%. Середній вік лісів становить понад 60 років, відбувається поступове старіння лісів, що призводить до погіршення їх санітарного стану.

Ліси України сформовані понад 30 видами деревних порід, серед яких домінують сосна, дуб, бук, ялина, береза, вільха, ясен, граб, ялиця. Хвойні насадження займають 43% загальної площі, зокрема сосна – 35%. Твердолистяні насадження становлять 43%, зокрема дуб і бук – 37%.

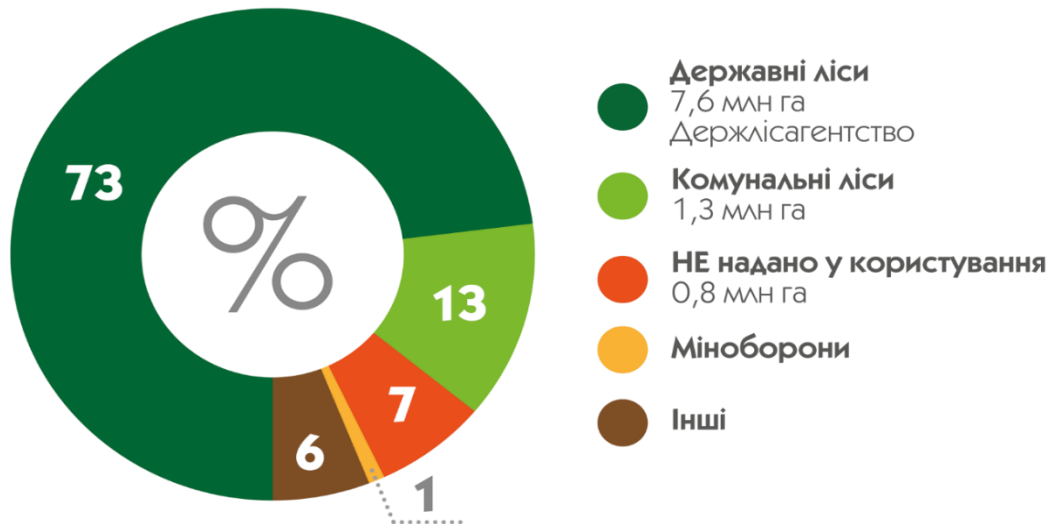

Запас деревини в лісах оцінюється в межах 2,3 млрд м³, при цьому за рік в Україні в середньому приростає 35 млн м³ деревини, а середньорічний приріст на 1 га у лісах Держлісагентства становить 3,9 м³, коливаючись від 5,0 м³ у Карпатах до 2,5 м³ у Степовій зоні.

Відбувається поступове збільшення запасу, що підтверджує значний економічний і природоохоронний потенціал наших лісів.

У лісах України запас деревини на 1 га становить близько 235 м³, що займає 10-те місце в Європі. Для порівняння, у Польщі цей показник дорівнює 288 м³, а в Швеції – 131 кубічних метрів. Зокрема, близько 251 м³ запас деревини становить у лісах Держлісагентства. Відповідно до Земельного та Лісового кодексів, ліси України можуть перебувати у державній, комунальній та приватній власності.

Відомча підпорядкованість лісів України

Переважна більшість лісів перебуває у державній власності. У процесі розмежування земель до комунальної власності можуть бути віднесені близько 1,3 млн га (13%) земельних ділянок лісогосподарського призначення, що знаходяться у постійному користуванні комунальних підприємств, підпорядкованих органам місцевого самоврядування. Частка лісів приватної власності становить менше 0,1% загальної площі лісових земель. Близько 800 тис га лісових земель не надано в користування. В Україні історично сформована ситуація із закріпленням державних лісів за численними постійними лісокористувачами (для ведення лісового господарства ліси надано в постійне користування підприємствам, установам і організаціям кількох десятків міністерств і відомств). За відомчим підпорядкуванням, найбільша площа лісових земель (близько 73%) належить до сфери управління Держлісагентства.

II. ОРГАНІЗАЦІЙНА ІНФОРМАЦІЯ

Державне агентство лісових ресурсів України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра захисту довкілля та природних ресурсів і який реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства

Основними завданнями Держлісагентства є:

– забезпечення реалізації державної політики у сфері лісового й мисливського господарства, а також охорони, захисту, раціонального використання й відтворення ресурсів лісу, мисливської фауни, підвищення ефективності лісового та мисливського господарства;

– здійснює державне управління в галузі ведення лісового і мисливського господарства, а також державного контролю за дотриманням вимог нормативно-правових актів щодо ведення лісового господарства (крім державного контролю з карантину рослин та у сфері захисту рослин);

– розробка та організація виконання загальнодержавних, міждержавних і регіональних програм у сфері захисту, підвищення продуктивності, раціонального використання та відтворення лісів, а також участь у розробці та виконанні таких програм із питань використання та відтворення мисливської фауни, розвитку мисливського господарства, організація лісовпорядкування.

Система Держлісагентства складається з підприємств, установ та організацій державної форми власності.

Станом на 01 січня 2025 до організаційної структури Державного агентства лісових ресурсів України входить 9 територіальних органів, 74 підприємства, установи та організації, з яких 40 — розташовані на тимчасово окупованих територіях.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 07 вересня 2022 року № 1003 «Деякі питання реформування управління лісової галузі» замість територіальних органів Державного агентства лісових ресурсів були утворені міжрегіональні територіальні органи Державного агентства лісових ресурсів.

Міжрегіональні управління сприяють забезпеченню формування і реалізації державної політики в сфері лісових відносин та ведення лісового та мисливського господарства та полювання на відповідній території.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 07 вересня 2022 року № 1003 «Деякі питання реформування управління лісової галузі» для забезпечення ведення лісового господарства на місцевому рівні утворено державне спеціалізоване господарське підприємство «Ліси України» шляхом злиття спеціалізованих державних лісгосподарських підприємств, які належали до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів.

Державне спеціалізоване господарське підприємство «Ліси України» є відповідальним за весь комплекс лісгосподарських робіт – від садіння лісу до проведення рубок головного користування. Окрім державних підприємств в підпорядкуванні Держлісагентства знаходяться наукові, навчальні організації, заповідники і національні парки, та інші підприємства, установи, організації безпосереднього підпорядкування.

Проектом Закону України «Про особливості управління об'єктами державної власності в лісовій галузі та порядок утворення та діяльності спеціалізованого державного лісгосподарського акціонерного товариства «Ліси України» передбачені особливості утворення та діяльності державного лісгосподарського акціонерного товариства.

У відповідності до постанови Кабінету Міністрів України від 10.03.2017 № 142 «Деякі питання управління державними унітарними підприємствами та господарськими товариствами, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі» наказом Держлісагентства від 04.03.2024 № 51 прийнято рішення про утворення Наглядової ради ДП «Ліси України», а також забезпечено формування її складу.

Колегія Держлісагентства є консультативно-дорадчим органом, що утворюється відповідно до Положення про Держлісагентство, затвердженого

постановою Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2014 року № 521 (зі змінами), для підготовки рекомендацій щодо виконання покладених на Держлісагентство завдань, погодженого вирішення питань, що належать до його компетенції, та для колективного і вільного обговорення найважливіших напрямів діяльності Держлісагентства.

Організаційною формою роботи колегії є засідання, періодичність яких визначається головою колегії. Засідання проводиться відповідно до порядку денного. Питання порядку денного колегії оформляються рішеннями колегії, що затверджуються її членами шляхом голосування.

В 2024 році проведено 4 засідання колегії Держлісагентства, на яких розглянуті:

- підсумки господарсько-фінансової діяльності підприємств галузі;
- результати лісокультурного виробництва;
- готовність державних лісогосподарських підприємств до пожежонебезпечного періоду;
- стан і шляхи вдосконалення нормативно-правової бази у галузі мисливського господарства та полювання;
- стан використання земель лісогосподарського призначення;
- результати діяльності державних спеціалізованих лісозахисних підприємств;
- стан організації державного обліку чисельності та обсягів добування мисливських тварин;
- результати роботи Держлісагентства у 2024 році з питань самозалісених ділянок та ненаданих у користування земель лісогосподарського призначення;
- використання лісосировинних ресурсів підприємствами галузі;
- стан і перспективи розвитку наукової діяльності в лісовій галузі.

За результатами розгляду питань колегії прийняті відповідні рішення, які введені в дію наказами Держлісагентства.

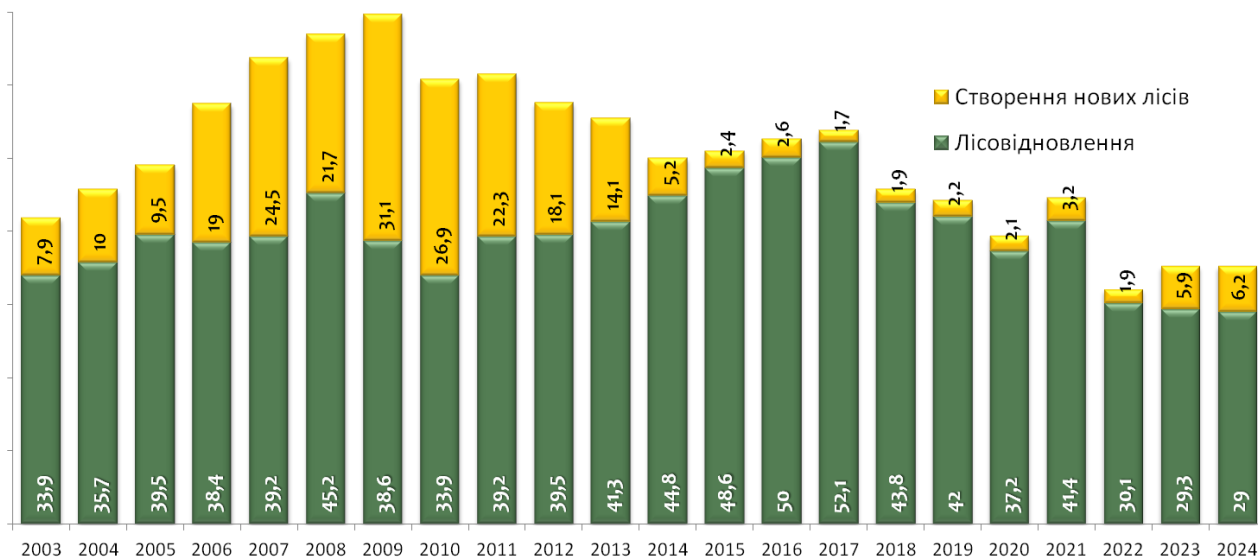
III. РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ Й АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ

3.1. ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО, ВІДТВОРЕННЯ ЛІСІВ

Державними лісогосподарськими підприємствами, що належать до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів України, у 2024 році проведено відтворення лісів на площі 35,2 тис. га, з них лісовідновлення – 29,1 тис. га, лісорозведення на землях, наданих в постійне користування (створення нових лісів) – 6,1 тис. гектарів. Природне поновлення відбулось на площі 7,3 тис. гектарів.

Указом Президента України від 07.06.2021 № 228/2021 «Про деякі заходи щодо збереження та відтворення лісів» започатковано екологічну ініціативу «Масштабне залісення України».

Обсяги створення лісів підприємствами Держлісагентства, тис. га

Держлісагентством розроблено та презентовано окремий сайт для висвітлення реалізації програми Президента України «Зелена країна» (Зелена країна (zelenakraina.gov.ua)). На сайті розміщені:

- інформація про кількість висаджених дерев;
- інформація про Акцію Держлісагентства «Створюємо ліси разом», в рамках якої кожна людина може безкоштовно долучитися до висадки дерев або може обрати місце, де лісівники за неї висадять ліс за символічну плату, гроші одразу йдуть на рахунок благодійного фонду (допомога онкохворим дітям).

Згідно з даними сайту «Зелена країна» з початку виконання програми усіма її учасниками висаджено 703,3 млн дерев, що становить 70,3% виконання. Зокрема, у 2021 році висаджено 59,7 млн шт. дерев, 2022 році – 184,6 млн шт. дерев, 2023 році – 220,7 млн шт. дерев та 2024 році – 238,3 млн шт. дерев.

Упродовж 2024 року державними підприємствами, установами та організаціями, що належать до сфери управління Держлісагентства, проведено заготівлю лісового насіння в кількості 839,8 т, що на 76,3 т (або 9 %) більше порівняно з 2023 роком. У 2020 році заготовлено лісового насіння 632,6 т, у 2021 р. – 935,4 т, 2022 р. – 565,3 т, 2023 р. – 763,5 тонн.

З липня 2022 року по кінець 2024 року відповідно до статті 57⁻¹ Земельного кодексу України територіальними органами Держлісагентства подано 2391 клопотання до органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо **віднесення** земельних ділянок до самозалісених ділянок на площу 1905607 гектарів.

Органами місцевого самоврядування погоджено **віднесення** земельних ділянок до категорії самозалісені на загальну площу 54011 гектарів.

З них у 2024 році відповідно до статті 57⁻¹ Земельного кодексу України територіальними органами Держлісагентства подано 620 клопотань до органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо **віднесення** земельних ділянок до самозалісених ділянок на площу 18915 гектарів. Органами місцевого самоврядування у 2024 році погоджено **віднесення** земельних ділянок до категорії самозалісені на загальну площу 25476 гектарів.

Щодо передачі самозалісених ділянок до лісогосподарських підприємств Держлісагентства, з липня 2021 року по кінець 2024 року підприємствами було направлено 6699 клопотань до органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо **передачі** самозалісених ділянок державної та комунальної власності у постійне користування на загальну площу 192252 га, з яких органами місцевого самоврядування погоджено **передачу** в постійне користування самозалісених земельних ділянок на загальну площу 38244 га, з яких отримано витягів із Державного реєстру речових прав на нерухоме майно на загальну площу 10837 гектарів.

З них у 2024 році направлено 3224 клопотання до органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо **передачі** самозалісених ділянок державної та комунальної власності у постійне користування на загальну площу 107560 га, з яких органами місцевого самоврядування погоджено **передачу** в постійне користування самозалісених земельних ділянок на загальну площу 22611 га, з яких отримано витягів із Державного реєстру речових прав на нерухоме майно на загальну площу 3723 гектарів.

Гостро стоїть питання отримання земель для створення нових лісів (лісорозведення) в рамках виконання програми «Зелена країна». Так, державними лісогосподарськими підприємствами, що належать до сфери управління Держлісагентства, з липня 2021 по кінець 2024 року, направлено 1390 клопотань до органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо **передачі** земельних ділянок державної та комунальної власності у постійне користування під лісорозведення на загальну площу 50356 га, з яких органами місцевого самоврядування погоджено **передачу** в постійне користування земельних ділянок під лісорозведення на загальну площу 10465 га, з яких отримано витягів із Державного реєстру речових прав на нерухоме майно на загальну площу 2761 гектарів.

З них у 2024 році направлено 186 клопотань до органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо **передачі** земельних ділянок державної та комунальної власності у постійне користування під лісорозведення на загальну площу 14779 га, з яких органами місцевого самоврядування погоджено

передачу в постійне користування земельних ділянок під лісорозведення на загальну площу 1159 га, з яких отримано витягів із Державного реєстру речових прав на нерухоме майно на загальну площу 1660 га з врахуванням попередніх років.

Щодо врегулювання питань не наданих у користування земель лісогосподарського призначення (лісів), то на даний час проведено ідентифікацію таких земель запасу лісогосподарського призначення та надіслано відповідні клопотання до органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування про надання дозволу на розроблення документації із землеустрою щодо їх відведення із земель запасу комунальної власності у межах певної адміністративно-територіальної одиниці з наступною передачею у постійне користування ДП «Ліси України» для ведення лісового господарства на загальну площу 215,1 тис. гектарів.

Перші рішення обласних військових адміністрацій щодо надання у постійне користування земельних ділянок лісогосподарського призначення ДП «Ліси України» уже прийняті. Так, розпорядженнями Рівненської ОВА від 29.05.2024 № 269 та від 12.06.2024 № 304 надано у постійне користування земельних ділянок лісогосподарського призначення ДП «Ліси України» у Вараському районі на загальну площу 8326,85 гектарів.

Протягом 2024 року державними підприємствами Держлісагентства здійснюються заходи із формування і оздоровлення лісів відповідно до планових завдань.

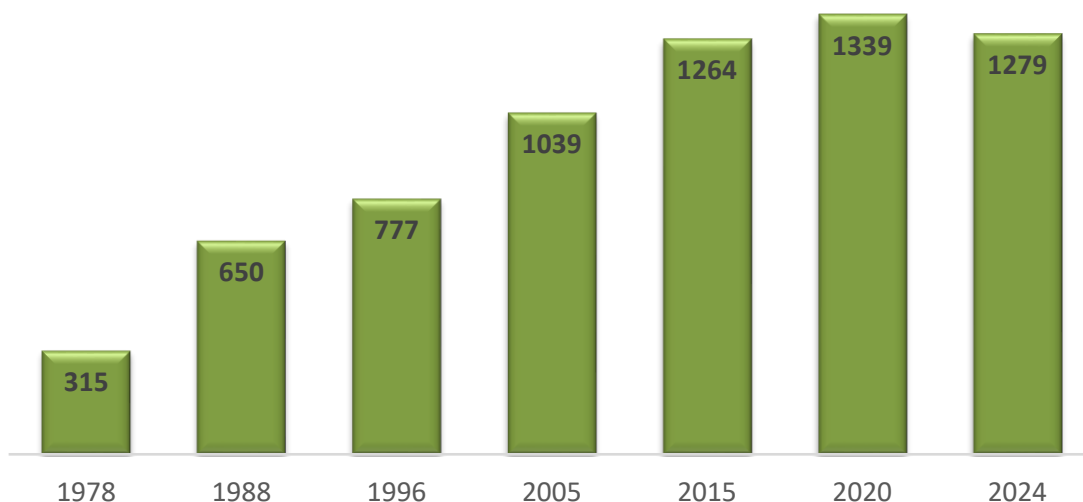
3.1.1. Збереження біологічного різноманіття в лісах і розвиток природно-заповідного фонду

Лісові ландшафти в структурі природно-заповідного фонду України (ПЗФ) займають провідне місце. Кожен другий заповіданий гектар в Україні – це землі лісогосподарського призначення або ліси на інших категоріях земель. Практично у всіх регіонах заповідність у лісах вища, ніж загальнодержавний показник.

На сьогодні в лісах, що належать до сфери управління Держлісагентства, уже заповідано близько 16 %. Слід зауважити, що за 40 років площа територій та об'єктів природно-заповідного фонду в лісах Держлісагентства збільшилась в 4 рази — з 0,3 млн га у 1978 році до 1,3 млн га у 2024 році. Відповідно, рівень заповідності також зріс з 5,5 % до 16 %.

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.12.2020 № 1628 «Про передачу цілісних майнових комплексів державних установ та організацій до сфери управління Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів» у 2021 році до Міндовкілля передано із сфери управління Держлісагентства установи природно-заповідного фонду (6 природних заповідників і 1 національний природний парк) загальною площею 97,5 тис. гектарів.

Площа лісів Держлісагентства, що заповідана, тис. га

Крім того, на виконання Указів Президента України про створення або про зміну меж установ природно-заповідного фонду, з 2019 року були вилучені під об'єкти ПЗФ та надані у постійне користування установам Міндовкілля біля 100 тис. га лісів.

У лісах, що належать до сфери управління Держлісагентства, створено майже 3,4 тис. територій та об'єктів ПЗФ загальною площею близько 1,3 млн гектарів:

- на площі 137,7 тис. га – 7 природоохоронних установ, що належать до сфери управління Держлісагентства (національні природні парки);

- на площі 1,2 млн га – заказники, заповідні урочища, регіональні ландшафтні парки тощо, а також частини природоохоронних установ, що віднесені до них без вилучення у постійного землекористувача, охорона та утримання яких здійснюється за кошти постійних лісокористувачів (у віданні яких вони перебувають).

У 2024 році Держлісагентство погодило зміни цільового призначення земельних ділянок із категорії земель лісгосподарського призначення на категорію земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення (майже 21 тис. га) з метою подальшої передачі їх у постійне користування:

- НПП «Кармелюкове Поділля» площею 16512,6 га;
- НПП «Нижньосульський» площею 781 га;
- НПП «Нобельський» площею 3677 га;
- НПП «Подільські Товтри» площею 2,8 га.

Біля 170 тис. га територій і об'єктів ПЗФ Держлісагентства знаходиться в зоні бойових дій (зокрема, НПП «Кремінські ліси»), або на тимчасово окупованій території, де призупинено господарську діяльність і відсутня можливість провести обстеження та надати інформацію щодо пошкоджень (Донецька, Луганська, Запорізька, Миколаївська, Херсонська, Харківська області).

Частина територій ПЗФ пошкоджена внаслідок будівництва фортифікаційних споруд, де обстеження неможливі у зв'язку з обмеженим доступом (прикордонні райони).

Непроста ситуація і в тих заповідних об'єктах, які пережили окупацію. Тут на першому місці стоїть проблема розмінування територій (Житомирська, Київська, Сумська, Чернігівська області). Наявні обсяги пошкоджень будуть встановлені після обстежень, які можна буде провести тільки після розмінування територій.

У 2024 році національними природними парками Держлісагентства, крім виконання основних завдань щодо збереження цінних природних та історико-культурних комплексів і об'єктів на їх території, проведено значну роботу з облаштування сучасних рекреаційних пунктів (Шацький НПП, НПП «Сколівські Бескиди»), центрів екоосвіти (Шацький НПП, НПП «Сколівські Бескиди», Галицький НПП), еколого-туристичних маршрутів (Шацький НПП, НПП «Мале Полісся»), впровадження електронних квитків для відвідувачів (НПП «Сколівські Бескиди»), удосконалення офіційних вебсайтів та сторінок у соціальних мережах, оформлення речових прав на земельні ділянки, що надані у постійне користування. Налагоджено контакти з міжнародними організаціями щодо участі у проєктах міжнародної технічної допомоги (Шацький НПП, НПП «Сколівські Бескиди», НПП «Зачарований край»).

На порядку денному національних природних парків Держлісагентства стоять питання подальшого розширення контактів для участі у міжнародних проєктах та грантах з метою облаштування парків з урахуванням вимог безбар'єрності, розширення центру реабілітації, реконструкції рекреаційних пунктів, центрів екоосвіти, виготовлення планів організації території та виконання інших важливих завдань природоохоронного, рекреаційного, культурно-освітнього, науково-дослідного напрямків, відповідно до мети створення об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення.

3.1.2. Лісова сертифікація

Лісова сертифікація – оцінка відповідності системи ведення лісового господарства встановленим міжнародним вимогам щодо управління лісами та лісокористування на засадах сталого розвитку. Метою лісової сертифікації є забезпечення економічно, екологічно і соціально збалансованого ведення лісового господарства шляхом виконання відповідних загально визначених і таких, що заслуговують на довіру, стандартів.

За даними міжнародної організації **FSC** площа сертифікованих лісів в Україні станом на 01.01.2025 становить 4,852 млн гектарів. Ця площа охоплена 102 сертифікатами системи ведення лісового господарства. Площа **FSC**-сертифікованих лісів підприємств, установ та організацій, які входять до сфери управління Держлісагентства станом на 01.01.2025 р. становить 4,739 млн гектарів. Ця площа охоплена 97 сертифікатами системи ведення лісового господарства з 146 філій ДП «Ліси України».

Україна займає третє місце в Європі, після Швеції та Туреччини, за площею **FSC**-сертифікованих лісів.

Кількість сертифікатів **FSC** ланцюга постачання деревини станом на 01.01.2025 становить 441.

Військова агресія рф проти України створила виклики забезпечення сталого лісогосподарювання, ускладнюючи функціонування лісового сектору та збільшуючи ризики цілісності системи **FSC**.

Збереження **FSC** сертифікації стало можливим завдяки активній позиції міжнародних членів **FSC** від України та прихильності цінностям інших учасників системи. Внесені комплексні зміни до міжнародної нормативної бази **FSC** стосовно України, які дозволяють і надалі забезпечувати відповідальне лісогосподарювання на територіях, не зачеплених військовим конфліктом, а також зберігати цілісність ланцюгів постачання деревини.

Підтримання відповідального ведення лісового господарства за умов воєнного періоду зумовив започаткування проекту щодо розроблення національних індикаторів з виключення територій зі сфери сертифікації. Зазначені індикатори діятимуть і в післявоєнний період. Це має стати дієвим рішенням для тієї частини території України, на якій неможливо забезпечити дотримання вимог **FSC** національного стандарту через забруднення вибухонебезпечними предметами.

Окремий додаток оновленої версії 1-1 **FSC** стандарту системи ведення лісового господарства для України, яка набула чинності 23.09.2024, стосується виключення територій, що забруднені вибухонебезпечними предметами, зі сфери дії сертифікації.

Незважаючи на призупинення дії сертифікатів на деокупованих територіях, забруднених вибухонебезпечними предметами, на площі 487 га, площа сертифікованих лісів не скоротилася, а навіть зросла на 1,9 відсотків. Необхідно зазначити, що ліси на тимчасово окупованих територіях не були сертифіковані.

Станом на 01.01.2025 в Україні за системою **PEFC** сертифіковані п'ять філій ДП «Ліси України» площею 210,0 тис. га, зокрема, філії «Макарівське лісове господарство», «Ярмолинецьке лісове господарство», «Львівське лісове господарство», «Стрийське лісове господарство» та «Жмеринське лісове господарство», які одночасно мають статус **FSC**-сертифікованих.

Постійно діюча робоча група **PEFC** з розробки та оновлення стандарту лісоуправління 12.11.2021 прийняла рішення про розширення сфери сертифікації для плантацій та насаджень поза лісом. В умовах екоциду, спричиненого російською агресією, коли спалені чи знищені великі площі лісів, важливо відновлювати деревні насадження на усіх можливих площах та зі всіма можливими функціями: полезахисні смуги, енергетичні плантації, самосійні ліси, зелені насадження у містах. Також важливо, щоб власники цих насаджень мали можливість отримувати відшкодування за надані екосистемні послуги, зокрема і завдяки сертифікації. Зміни до стандарту розроблені та проведені публічні консультації, але в зв'язку з агресією рф не були проведені польові апробації, роботи тимчасово припинені.

3.1.3. Національна інвентаризація лісів

Не дивлячись на воєнний стан, в країні продовжується проведення національної інвентаризації лісів, розпочатої у 2021 році. Центром національної інвентаризації лісів при ВО «Укрдержліспроект» здійснюється система регулярних вибіркового обстежень для отримання статистично обґрунтованої інформації про кількісні та якісні показники стану і динаміки лісів держави, їх ресурсного потенціалу для потреб державного управління, стратегічного планування ведення лісового господарства, державного лісового кадастру, моніторингу довкілля, міжнародної звітності про ліси.

Фінансуванням національної інвентаризації лісів (НІЛ) по роках

Рік	Фінансування, тис. грн	Обстежено ділянок
2021	4892,0	909
2022	1354,7	296
2023	8598,7	2930
2024	1245,4	721

У 2021 році через обмежене бюджетне фінансування, було обстежено лише 909 ділянок у п'яти областях.

У 2022 році через повномасштабне вторгнення рф роботи проводилися лише у двох областях (Івано-Франківська та Чернівецька), де безпекова ситуація дозволяла їх здійснення. Було обстежено 296 ділянок. Умови роботи значно ускладнилися через скорочення фінансування, що обмежувало ресурси польових груп до мінімального рівня.

У 2023 році завдяки значному фінансуванню Федерального Міністерства сільського господарства Німеччини (BMEL) у рамках проекту SFI було обстежено 606 ділянок у 18 областях. Загалом у 2023 році обстежено 2930 ділянок, що стало можливим завдяки поєднанню державного фінансування та підтримки міжнародних партнерів. Крім того, придбано нове обладнання для дистанційного зондування (ДЗЗ) та моніторингу лісів, що сприяло підвищенню якості роботи.

У 2024 році бюджетне фінансування надійшло лише в третій декаді вересня, що обмежило виконання робіт. Проте залишки коштів німецького проекту SFI дозволили обстежити 487 ділянок у безпечних регіонах. Додатково, за рахунок державного бюджету, який надійшов у вересні місяці, проведено роботи на 234 ділянках. Роботи здійснювалися відповідно до затвердженої методології у регіонах, де дозволяли безпекові умови.

Всього обстежено за 2021–2024 роки: 4856 ділянок.

Сукупність фінансування та проведених робіт у цей період дозволила забезпечити збір критично важливих даних про стан і динаміку лісів України,

навіть в умовах значних викликів, таких як війна та затримки бюджетного фінансування.

Проведення національної інвентаризації лісів належить до стратегічних завдань галузі та є частиною міжнародних зобов'язань країни.

3.1.4. Створення, будівництво та розширення лісових селекційно - насінневих центрів

Станом на 01 січня 2025 у ДП «Ліси України» функціонує 7 лісових селекційно-насінневих центрів (далі – ЛСНЦ), в тому числі: на базі філій «Ківерцівське лісове господарство» (Волинська область), «Вигодське лісове господарство» (Івано-Франківська область), «Овруцьке спеціалізоване лісове господарство» (Житомирська область), «Ізяславське лісове господарство» (Хмельницька область), «Чорноліське лісове господарство» (Кіровоградська область), «Чортківське лісове господарство» (Тернопільська область) та філія «Львівський лісовий селекційно-насінневий центр» (Львівська область).

Окрім того, в 2024 році проведено висівання насіння у ЛСНЦ філій «Лебединське лісове господарство» (Сумська область) та «Чернігівське лісове господарство» (Чернігівська область), які заплановано закінчити будувати у 2025 році.

Розрахункова кількість вирощування садивного матеріалу даних лісонасінневих центрів в рік становитиме 25 млн штук.

Нарощування потужностей виробництва садивного матеріалу дозволить забезпечити якісним садивним матеріалом потреби лісовідновлення, реалізацію програми Президента України «Зелена країна», а основне – відновлення втрачених та пошкоджених внаслідок війни деревостанів.

3.2. ОХОРОНА І ЗАХИСТ ЛІСІВ

3.2.1. Охорона лісів від лісопорушень

Відповідно до статті 86 Лісового кодексу України забезпечення здійснення охорони і захисту лісів покладається на державну лісову охорону, яка діє у складі Держлісагентства, та лісову охорону інших постійних лісокористувачів та власників лісів.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 07.09.2022 №1003 «Деякі питання реформування управління лісової галузі» утворені міжрегіональні управління лісового та мисливського господарства.

Згідно із Положенням про міжрегіональні управління лісового та мисливського господарства Державного агентства лісових ресурсів України, затвердженого наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 29.09.2022 № 404, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 13.10.2022 за № 1231/38567, міжрегіональні управління підпорядковуються Держлісагентству та є його територіальними органами.

Основними завданнями міжрегіональних управлінь є реалізація повноважень Держлісагентства у сфері лісового та мисливського господарства на території декількох адміністративно-територіальних одиниць, визначених Держлісагентством.

Реформа забезпечує чітке розмежування функцій охорони лісів таким чином, що міжрегіональні управління зосереджуються на контролюючих та наглядових функціях, тоді як оперативне управління та господарська діяльність поширюється на новостворене державне підприємство «Ліси України».

Такий підхід дозволяє уникнути конфлікту інтересів між контролюючими та господарськими функціями, забезпечуючи більшу прозорість та ефективніше управління лісовими ресурсами. Міжрегіональні управління здійснюють нагляд за дотриманням законодавства у сфері лісового та мисливського господарства, тоді як постійні лісокористувачі мають право на безпосереднє ведення лісового господарства, включаючи охорону, захист, використання та відтворення лісів. Це сприяє підвищенню ефективності управління лісовою галуззю, забезпечує сталий розвиток лісових ресурсів та посилює контроль за їх використанням.

З метою організації дієвих заходів щодо охорони і захисту лісів, враховуючи постанову Кабінету Міністрів України від 20.05.2022 № 612 «Про затвердження Порядку організації охорони і захисту лісів», керівникам міжрегіональних управлінь лісового та мисливського господарства та підприємств, установ і організацій, що належать до сфери управління в межах компетенції доручено здійснювати патрулювання лісів із залученням (за згодою) представників територіальних органів Національної поліції України, інших державних органів, органів місцевого самоврядування та громадських інспекторів з охорони довкілля. В лісах Держлісагентства функціонує більше 700 постійно діючих мобільних рейдових груп в складі близько 2,8 тис. осіб, з яких 2,4 тис. становить державна лісова охорона.

Також до роботи мобільних рейдових груп залучено 293 працівники поліції та 78 інших осіб, зокрема громадських інспекторів з охорони довкілля, членів природоохоронних громадських організацій, представників органів самоорганізації населення тощо.

У 2024 році проведено понад 20,5 тис. рейдів, складено 4,2 тис. адмінпротоколів на загальну суму 2,4 млн грн адмінштрафів, зокрема за ст. 65 КУпАП (незаконна порубка) – 1,9 тис. адмінпротоколів на суму 1,0 млн грн адмінштрафів. У лісопорушників вилучено 0,5 тис. м³ незаконно добутої деревини.

Протягом 2024 року вилучено у визначеному законодавством порядку 21 транспортний засіб, 14 одиниць знарядь правопорушення.

Також відповідна рейдова робота проводиться і на рівні лісництв – лісничими, помічниками лісничих, майстрами лісу та за участю інших штатних осіб.

Загалом, у рамках адміністративної відповідальності, передбаченої статтею 241 КУпАП, працівниками державної лісової охорони складено 4,6 тис. адміністративних протоколів. Загальна сума адміністративних штрафів склала 2,6 млн грн, з яких добровільно було оплачено 2,5 млн грн, що становить

97% від загальної суми, зокрема за ст. 65 КУпАП складено 2,2 тис. адмінпротоколів на суму 1,1 млн грн адмінштрафів, з них добровільно оплачено 1,07 млн грн, що становить 97% від загальної кількості.

Причини та умови, які зумовлюють виникнення лісопорушень, незмінні:

– соціальні, що часто пов'язані з недостатньою обізнаністю населення про важливість збереження лісів та екологічних наслідків їх знищення;

– низький рівень соціально-економічного розвитку сільських регіонів (високий рівень безробіття серед населення, яке здійснює заготівлю дров'яної деревини для задоволення життєво необхідних потреб, низькі заробітні плати, низька інвестиційна активність тощо);

– економічні – отримання швидкої вигоди окремими громадянами або організованими групами, що здійснюють заготівлю крупномірних та цінних сортиментів деревини для переробки або комерційного продажу.

Головним споживачем такої деревини є лісопильні об'єкти (пилорами), що діють за межами чинного законодавства. Циклічний характер випадків скоєння незаконних рубок нерозривно пов'язаний з піднесенням або спадами рівнів економічної активності в Україні.

Загалом протягом 2024 року виявлено 4,6 тис. випадків незаконних рубок обсягом 34,3 тис. кубічних метрів. Сума заподіяної шкоди склала 817 млн грн, сплачено добровільно та стягнуто судами лише 13,1 млн грн або 1,6% від заподіяної шкоди.

Найбільші обсяги незаконних рубок виявлені у лісах наступних областей: Житомирська – 8,0 тис. м³ (23,3% від загального обсягу по Держлісагентству), Харківська – 6,8 тис. м³ (19,9 %), Дніпропетровська – 4,2 тис. м³ (12,2%) Донецька – 2,9 тис. м³ (8,4 %), Закарпатська – 2,6 тис. м³ (7,8 %).

Боротьба з лісопорушниками не може бути ефективною без допомоги природоохоронних, правоохоронних та судових органів, оскільки наявність навіть незначних обсягів незаконних рубок нівелюють довіру суспільства до

галузі та породжують негативну думку населення та громадськості про негативний стан справ у лісовому господарстві.

Попри позитивні результати у сфері адміністративної відповідальності, кримінальні правопорушення в лісовому господарстві залишаються на низькому рівні вирішення. Це пов'язано з відсутністю у державної лісової охорони повноважень щодо проведення розслідувань кримінальних правопорушень. Згідно з чинним законодавством, це питання перебуває в компетенції правоохоронних органів, таких як поліція та прокуратура. Однак, навіть при передачі справ до правоохоронців, результативність розслідувань залишається невисокою.

За 2024 рік працівниками державної лісової охорони до правоохоронних органів передано 2666 справ за фактами скоєння незаконних рубок (зокрема до органів досудового розслідування – 2626 справ, прокуратури – 19 та суду – 21) на суму шкоди 804 млн грн (98,4% від заподіяної шкоди).

В цілому протягом 2024 року судові рішення отримані на 97 справ на суму 14,2 млн гривень (1,6% від завданої шкоди).

Оскільки лісопорушення зазвичай пов'язані з великими економічними інтересами, виникає потреба у посиленні кримінальної відповідальності для осіб, які займаються незаконною заготівлею деревини. Такі дії часто спричиняють значні збитки, що вимагає належного покарання на рівні кримінального права. Однак відсутність прямого впливу Держлісагентства на кримінальні розслідування обмежує ефективність цієї боротьби.

Держлісагентство приймало участь у підготовці законопроекту № 9665, який передбачає суттєве посилення кримінальної відповідальності за екологічні злочини. Розроблено механізми для боротьби з незаконною вирубкою, посилено санкції та впроваджено цифровий контроль за лісозаготівлею. Законопроект дозволяє підвищити ефективність державного нагляду, зменшити рівень тіншових схем та забезпечити сталий розвиток лісового господарства України.

Відповідно до наказу Держлісагентства від 14.12.2023 № 604 територіальними органами Держлісагентства разом з обласними, районними державними адміністраціями проведено спільні наради за участю національної поліції, прокуратури, Служби безпеки України, Держекоінспекції де напрацьовано спільні заходи з питань охорони лісів.

З метою покращення рівня відшкодування завданої шкоди незаконними рубками, територіальні органи, підприємства та установи проводять щоквартальні взаємозвірки з правоохоронними органами по направлених матеріалах.

Відповідно до спільного наказу Офісу Генерального прокурора, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерства аграрної політики та продовольства України від 16.06.2022 № 94/363/150/226/356 ДП «Ліси України» проведено звірки:

- з органами прокуратури, Національної поліції України, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань та іншими органами, яким

передавалися матеріали стосовно кримінальних правопорушень протягом 2023-2024 років;

- з органами прокуратури стосовно надісланих матеріалів щодо правопорушень, які містять ознаки кримінальних правопорушень;

- з Державним бюро розслідувань та його територіальними органами стосовно надісланих матеріалів щодо правопорушень, які містять ознаки кримінальних правопорушень.

Для організації виконання узгоджених заходів в Офісі Генерального прокурора 14.03.2024 проведено спільну нараду за участю керівництва правоохоронних органів, Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, Державного агентства лісових ресурсів України, Державної екологічної інспекції України та Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру, на якій було обговорено стан забезпечення законності та протидії кримінальним правопорушенням у сфері охорони і збереження територій і об'єктів природно-заповідного фонду в умовах воєнного стану. На нараді було визначено заходи щодо підвищення рівня законності у цій сфері та підписано «Постанову керівників правоохоронних та інших державних органів», якою доручено вжити додаткових заходів щодо підвищення рівня законності та протидії злочинності у сфері охорони та збереження територій природно-заповідного фонду в умовах воєнного стану.

3.2.2. Наслідки збройної агресії

Держлісагентством постійно здійснюється моніторинг надзвичайних ситуацій у лісах (пожежі, обстріли, мінування, втрата доступу) та вживаються заходи щодо документування й оцінки збитків, завданих лісам України, внаслідок збройної агресії російської федерації проти України.

Станом на кінець 2024 року на підконтрольній території України за оперативною інформацією площа деокупованих (звільнених) земель лісового фонду підприємств, установ і організацій, що належать до сфери управління Держлісагентства, складає близько 0,9 млн га, також на площі 0,1 млн га ведуться (велися) бойові дії, тимчасово окупованими залишаються орієнтовно 0,8 млн га земель лісового фонду, зокрема в Автономній Республіці Крим, а також частина Донецької, Запорізької, Луганської, Миколаївської, Харківської та Херсонської областей.

Також обмежено доступ до частини територій лісового фонду на північному кордоні України, зокрема в межах Волинської, Рівненської, Житомирської, Київської, Чернігівської та Сумської областей, які межують з республікою Білорусь та російською федерацією.

На територіях, звільнених від окупації російської федерації, в даний час проводиться розмінування, станом на кінець 2024 року розміновано (обстежено) 75,3 тис. гектарів.

ДП «Ліси України» активно розмінують лісові території, залучаючи підрядників через відкриті торги, що дозволяє ефективніше охороняти ліси від

пожеж та відкриває шлях для масштабних міжнародних проєктів. Завдяки цій ініціативі протягом 2024 року проведено тендер та додатково очищено 27,7 га лісів за кошти підприємства.

В свою чергу на кінець року близько 450 тис. га земель лісового фонду рахуються потенційно забрудненими вибухонебезпечними предметами та потребують детального обстеження, розмінування (очищення).

Ускладнює процес розмінування (очищення) лісів віднесення їх до третьої категорії розмінування з трьох існуючих, що означає нижчий рівень пріоритетності порівняно з критичною інфраструктурою та сільськогосподарськими землями. Через цей процес очищення лісових масивів від мін і вибухонебезпечних предметів може тривати десятиліттями, обмежуючи доступ до природних ресурсів та рекреаційних зон. Попри складність, сапери та лісівники продовжують роботу, щоб повернути безпечний простір для людей та забезпечити сталий розвиток.

Постійні обстріли, що відбуваються в прикордонних районах, не дають можливості для виявлення всіх фактів знищення лісів. Також є повідомлення про незаконні рубки, що здійснюються на тимчасово окупованих територіях, тому загальна їх кількість буде лише зростати через неможливість обстежити ліси через окупацію та замінування.

Після нормалізації ситуації на територіях, що вийшли з тимчасової окупації, підприємствами галузі проводяться наступні першочергові кроки:

- інвентаризація лісових насаджень щодо їх пошкодження незаконними рубками, лісовими пожежами та порушенням земельного законодавства;
- інвентаризація пожежного транспорту, обладнання та інвентарю;
- відновлення системи протипожежного облаштування лісів;
- комплекс заходів, спрямованих на збереження лісів від пожеж, незаконних рубок, пошкодження, ослаблення та іншого шкідливого впливу, захист від шкідників і хвороб;
- лісопатологічні обстеження на наявність осередків шкідників і хвороб, ослаблення, всихання, пошкодження лісу та інших видів шкідливого впливу;
- перевірка наявності збереженого натурального оформлення території лісового фонду, збереження стовпів квартальних, межових, візирних, інших лісовпорядних і лісогосподарських знаків, шлагбаумів та інших споруд;
- відновлення діяльності державної лісової охорони у складі органів виконавчої влади з метою запобігання порушенням законодавства у сфері охорони, захисту, використання та відтворення лісів, своєчасного виявлення таких порушень і вжиття відповідних заходів щодо їх усунення.

Внаслідок збройної агресії в лісових масивах підприємств, установ і організацій, що належать до сфери управління Держлісагентства, вже виявлено незаконних рубок обсягом 13,5 тис. куб. м та 34,5 тис. га пройдено лісовими пожежами. Орієнтовно обрахований розмір шкоди та збитків внаслідок лісових пожеж становить 6,962 млрд грн, внаслідок незаконних рубок та пошкодження дерев – 0,393 млрд гривень.

Відповідно до підпункту 13 пункту 2 Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 № 326 та наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 05.10.2022 № 414 «Про затвердження Методики визначення шкоди та збитків, заподіяних лісовому фонду внаслідок збройної агресії РФ, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 24.10.2022 за № 1308/38644, Держлісагентство аналізує роботу Комісій з визначення фактів заподіяння шкоди та збитків, заподіяних на землях лісогосподарського призначення, захисним насадженням лінійного типу, лісовим розсадникам, лісовим культурам та мисливським угіддям, а також їх масштабів (далі - Комісія).

Орієнтовно обрахований розмір шкоди та збитків за результатами роботи Комісій складає 2,470 млрд гривень.

На виконання листів Офісу Генерального прокурора від 26.09.2023 № 12/4-22вих-23 та від 21.05.2024 № 18/1/1-42081 вих-24, з метою встановлення фактів у кримінальному провадженні щодо організації представниками російської федерації збройного вторгнення на територію України, нанесення ракетно-бомбових ударів, порушення законів та звичаїв війни, а також вчинення інших кримінальних правопорушень за ознаками злочинів на території України, Держлісагентство щомісяця на адресу Офісу Генерального прокурора надсилає інформацію про обсяги шкоди та збитків, завданих лісовому фонду України внаслідок збройної агресії російської федерації.

Також на виконання доручень Міндовкілля від 13.01.2023 № 25/7-34/630-23 стосовно розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 № 1219-р «Про затвердження плану дій органів виконавчої влади з відновлення деокупованих територій територіальних громад» та від 12.09.2023 № 25/2-22/14403-23 стосовно Рішення Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування від 10.05.2023 № 162/8 «Про рекомендації слухань у Комітеті на тему: «Вплив воєнних дій на довкілля в Україні та його відновлення до природного стану», Держлісагентство постійно надає інформацію щодо обсягу шкоди та збитків, завданих лісовому фонду України внаслідок збройної агресії російської федерації. Зокрема, відповідні листи направлені до Міндовкілля від 20.12.2024 № 02-18/7352-24 та № 02-18/7354-24.

Безпека на робочому місці – пріоритет для працівників лісової галузі, особливо в умовах війни. Вже 2963 співробітники підприємств, установ і організацій, що належать до сфери управління Держлісагентства та його територіальних органів, пройшли спеціалізоване навчання щодо ризиків, пов'язаних із мінами та вибухонебезпечними залишками війни. Це дозволяє їм уникати ризиків, пов'язаних із мінами та вибухонебезпечними залишками війни, які можуть загрожувати як їхньому життю, так і екологічній стабільності лісових угідь.

На 2025 рік заплановано продовження цієї ініціативи – навчання пройдуть близько 600 працівників. Освітні програми включають теоретичні та практичні

заняття, підготовку з ідентифікації небезпечних об'єктів та алгоритми дій у разі їх виявлення.

Такі заходи є критично важливими для безпечної роботи лісівників, оскільки лісові масиви в багатьох регіонах України залишаються потенційно небезпечними через воєнні дії. Держлісагентство продовжує працювати над мінімізацією ризиків та підвищенням безпеки працівників галузі.

3.2.3. Охорона лісів від пожеж

Упродовж 2024 року в лісах галузі ліквідовано 1994 пожежі на площі майже 24,0 тис. га, з яких 215 – великі лісові пожежі на загальній площі 22,0 тис. га, в тому числі понад 1,6 тис. га верхових. Середня площа однієї пожежі становила 12,0 гектарів. Орієнтовні збитки склали понад 13,8 млрд гривень. Також у ліквідації лісових пожеж активно допомагає ДСНС, за їх участю було ліквідовано 1117 лісових пожеж, що становить 57% випадків.

Весна 2024 року видалась теплішою за норму. У західних та північних регіонах виникав ризик паводків, а на сході та півдні – посух. У квітні середній коефіцієнт пожежної небезпеки (далі – КПН) по Україні перевищив 3 клас, у Харківській, Запорізькій та Донецькій областях – 4. У травні КПН перевищив 4 класи, а в Полтавській, Дніпропетровській, Херсонській та Донецькій – майже 5, що призвело до збільшення кількості пожеж.

Літо почалось з теплих, днів без екстремальної спеки, але з дефіцитом опадів. У червні КПН досяг 3 класу, у Запорізькій та Херсонській – 4. Кількість пожеж зменшилася, але площа зросла до понад 6,4 тис гектарів. У липні через підвищення температури КПН сягнув 4–5 класу, кількість пожеж збільшилася, але площа зменшилася. У серпні КПН у Сумській, Полтавській, Запорізькій, Дніпропетровській та Миколаївській областях досягли 5 класу, спостерігалася значна кількість пожеж.

Вересень був сухим і теплим, що спричинило зростання пожеж майже в 3 рази, а площі – в 11 разів. У жовтні КПН знизився до 3 класу, кількість пожеж зменшилася в 6 разів, площі – 11 разів. У листопаді пожежонебезпека знизилася.

По кількості зафіксованих пожеж на території лісового фонду Держлісагентства, піки пожеж у лісах України у 2024 році припали на три місяці - травень, серпень та вересень.

Сформовані теплі, вітряні та посушливі погодні умови періоду **2024** року безперечно вплинули на значне збільшення кількості лісових пожеж, порівняно з іншими роками, але більшість великих лісових пожеж були спричинені через воєнну агресію з боку російської федерації.

Кількість лісових пожеж по місяцях за 2024 рік

№ п/п	місяць	Середній КПН по Україні, клас	Кількість	Площа, га	
				всього	в тому числі верхової
1	Лютий	0	1	0,1	0
2	Березень	0	7	6,81	0
3	Квітень	3 (3,2)	144	421,49	0,2
4	Травень	4 (4,3)	257	4759,98	5,0
5	Червень	3 (3,1)	88	6469,21	52,0
6	Липень	4 (4,1)	225	704,37	28,3
7	Серпень	4 (4,3)	285	867,2	30,4
8	Вересень	4 (4,4)	823	9812,66	1499,27
9	Жовтень	3	137	889,16	22,8
10	Листопад	1 (0,5)	27	32,14	0,3
Всього:			1994	23963,14	1638,27

Кількість великих лісових пожеж по областях за 2024 рік

№ п/п	Область	Кількість великих лісових пожеж	Площа, га	Площа, га в тому числі верхової
1	Харківська	117	13 292,1	148,9
2	Донецька	52	4 288,02	1,9
3	Полтавська	12	2 968,6	1 335,3
4	Херсонська	10	320,2	18,8
5	Чернігівська	6	64,5	0
6	Кіровоградська	5	210,1	45,4
7	Київська	4	240,9	0
8	Сумська	4	48,62	0
9	Дніпропетровська	3	140,6	11,4
10	Миколаївська	2	67,8	17,8
11	Житомирська	1	344,3	0
12	Волинська	1	25	0
13	Рівненська	1	5	0
Всього:		218	22 015,74	1 579,5

Найбільшу кількість пожеж зафіксовано у Харківській (464 випадки на площі 13681,8 га), Дніпропетровській (260 випадків на площі 461,1 га), Донецькій (242 випадки на площі 4629,9 га), Київській (236 випадків на площі

351,4 га), Полтавській (152 випадки на площі 3063,8 га) областях, що становить 68% від загальної кількості та 93% від загальної площі.

**після розмінування звільнених від окупантів територій і обстеження лісових насаджень були виявлені лісові пожежі, які відбулись у 2023 році.*

За офіційними даними, у 2024 році зафіксовано 23 випадки надзвичайних ситуацій через лісові пожежі на площі 17 946,1 га лісів, зокрема:

Харківська область – 12 випадків пожеж загальною площею 11 540,2 га, з яких 97,4 га припадає на верхові пожежі.

Донецька область – 9 випадків пожеж загальною площею 3 611,6 гектарів.

Полтавська область – 2 надзвичайні ситуації, що знищили 2 794,3 га лісів, у тому числі 1 335 га верхових пожеж.

Разом з тим, оцінити збитки від усіх лісових пожеж та здійснити інструментальну зйомку площ, пройдених вогнем, неможливо. Вони будуть відкориговані після закінчення воєнних дій та звільнення і розмінування тимчасово окупованих територій.

Основними причинами виникнення лісових пожеж є загоряння насаджень внаслідок російської агресії (45%). Частка лісових пожеж, викликаних порушенням правил пожежної безпеки в лісах населенням, випалюванням сухої рослинності та недотриманням заходів пожежної безпеки при виконанні робіт – 35%, з інших причин – 20%.

Державне агентство лісових ресурсів України (Держлісагентство) активно впроваджує сучасні методи моніторингу та контролю за лісовими пожежами, підключаючи традиційні засоби використання з передовими технологіями.

Одним із основних інструментів для вирішення лісових пожеж є мережа пожежно-спостережних веж. Ці споруди дозволяють здійснювати огляд значних територій лісового фонду, що сприяє оперативному виявленню загорянь.

В лісах створена мережа із 486 пожежно-спостережних веж (щогл), з них 402 обладнано сучасними телевізійними системами спостереження для оперативного виявлення лісових пожеж.

Також, з метою підвищення точності та оперативності Держлісагентство використовує супутникові знімки, які дозволяють виявляти температурні аномалії на території лісового фонду. Ці дані допомагають ідентифікувати загорянь, навіть у віддалених або важкодоступних районах особливо які не покриті пожежно-спостережних вежами.

Крім того підприємства, установи і організації галузі активно приймають участь у ліквідації пожеж, що виникають у природних екосистемах за межами лісів (поля, луки, торфовища, смітники, сільськогосподарські угіддя тощо), зокрема взято участь у ліквідації 4,8 тис. випадків таких пожеж на загальній площі 2,7 тис. гектарів.

З метою попередження виникнення лісових пожеж влаштовано 39,7 тис. км мінералізованих смуг, проведено догляд за ними в обсязі 177,3 тис. км, виставлено наглядну агітацію – 8094 штуки. Висвітлено 1122 виступи у засобах масової інформації, в тому числі на телебаченні – 70 та на радіо – 415. Опубліковано 613 статей та проведено 8470 лекцій і бесід.

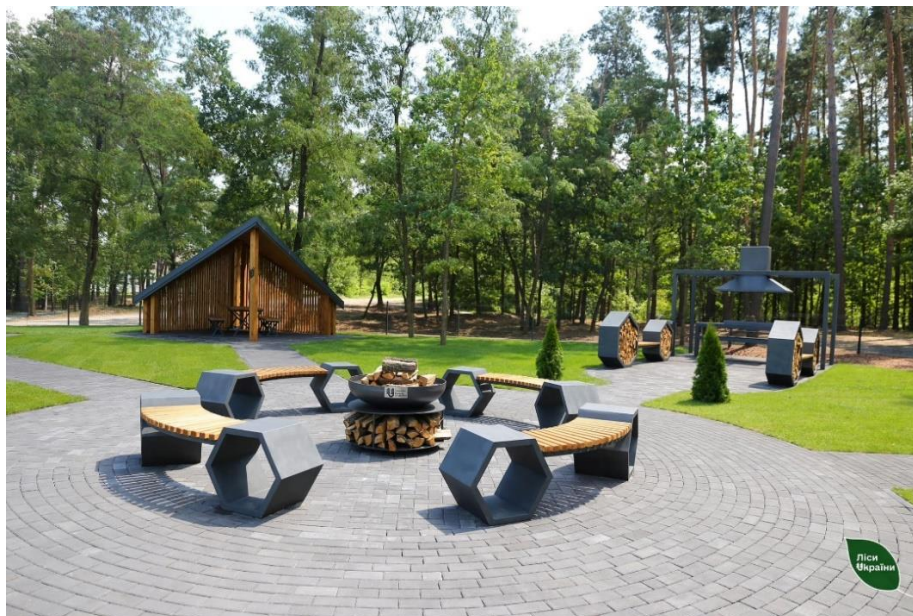
Державною лісовою охороною проведено близько 11,0 тис. рейдів щодо дотримання вимог Правил пожежної безпеки в лісах України, складено понад – 500 адміністративних протоколів на порушників згаданих Правил на загальну суму 830 тис. гривень.

З метою ліквідації наслідків надзвичайної ситуації викликані масштабними пожежами в природних екосистемах та у зв'язку з постійними обстрілами зі сторони російської федерації лісового фонду, Держлісагентством видано наказ № 272 від 09.09.2024 стосовно додаткового залучення та відрядження сил та засобів з відповідним оснащенням та забезпеченням до Полтавської та Дніпропетровської областей в кількості по 5 одиниць на область, з метою локалізації та ліквідації можливих надзвичайних ситуацій в лісових масивах.

З метою безпечного відпочинку населення в лісі працівниками галузі на території України до вторгнення російської федерації упорядкували близько 1,7 тис. шт. рекреаційних пунктів, на сьогодні доступно близько 1,1 тис.шт. це лише близько 60% від загальної кількості, що були доступні раніше.

Протягом 2024 року рекреаційні пункти відвідало понад 2 мільйони українців.

У рамках програми розвитку рекреації всеукраїнського рівня для відпочинку населення ДП «Ліси України» 2024 році облаштовано 55 нових типових рекреаційних пунктів. Передбачається створення по всій країні п'яти класів осередків дозвілля – від невеличких, найпростіших до комплексів з повноцінною інфраструктурою. Проектування триватиме за модульним принципом на основі типових малих архітектурних форм.

З місцями їх розміщення можна ознайомитись на <https://e-forest.gov.ua/rekreatsiia/> та <https://forestry.org.ua/mv> .

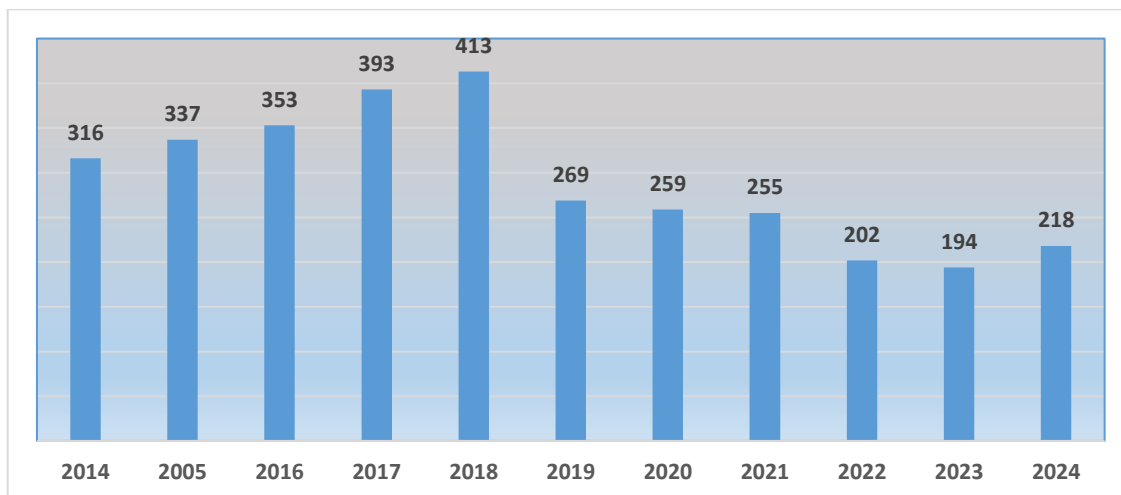
3.2.4. Захист лісів від шкідників і хвороб

Важливим напрямком діяльності підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління Держлісагентства, є захист лісів від шкідників і хвороб та іншого негативного впливу.

Стрімка зміна клімату спричиняє критичне погіршення санітарного стану лісів, провокуючи масове усихання дерев і поширення шкідників. За останнє десятиліття середньорічна температура в помірних широтах зросла на 1,5°C, а кількість опадів у літній період скоротилася на 20–30%, що створило ідеальні умови для розвитку шкідників і хвороб. Крім того, зростання частоти аномальних погодних явищ, таких як потужні буревії, ураганні вітри та сильні зливи, призводить до масштабних вітровалів, зсувів, значно послаблює лісові екосистеми. Внаслідок цих змін тисячі гектарів лісів втрачають здатність до самовідновлення, що загрожує як біорізноманіттю, так і водному балансу регіонів.

Протягом 2024 року зафіксовано нових осередків всихання насаджень на площі 164,9 тис. га, ліквідовано 138,9 тис. гектарів. Залишок станом на 31 грудня 2024 року становить 218,7 тис. га, з яких насаджень сосни звичайної – 92,2 тис. га, дуба звичайного – 73,4 тис. га, ялини європейської – 7,7 тис. га та інших порід – 45,4 тис. гектарів.

Динаміка площ всихання насаджень Держлісагентства (тис. га)

**інформація без урахування даних по Луганській, частинах Донецької, Запорізької, Харківської, Херсонської областей, АР Крим*

За 2024 рік зафіксовано насаджень, пошкоджених вітровалами та буреломами, на площі 11 тис. га загальною масою 304,2 тис. куб. м, в тому числі на землях природно-заповідного фонду 0,6 тис. га загальною масою 11,2 тис. кубічних метрів.

Ліквідовано наслідки стихійних лих в насадженнях на загальній площі 10,5 тис. га, заготовлено 292,7 тис. куб. м деревини, що становить 87 % по площі та 84 % по масі відповідно до загального об'єму.

Найбільше постраждали від стихійних явищ насадження Рівненської (3,0 тис. га), Житомирської (1,6 тис. га), Волинської (1,6 тис. га), Закарпатської (1,6 тис. га) областей.

Заходи з поліпшення санітарного стану лісів проведені на площі 140,4 тис. га, при цьому заготовлено деревини обсягом 5,3 млн кубічних метрів.

У 2024 році виникло нових осередків шкідників і хвороб лісу на площі 117,7 тис. га, ліквідовано заходами боротьби 99,4 тис. га, згасло під впливом природних факторів 17,3 тис. га, залишок осередків на 31 грудня 2024 року склав 529,6 тис. гектарів.

Держлісагентство щороку організовує проведення технічних навчань з державною лісовою охороною із залученням лісопатологів державних спеціалізованих лісозахисних підприємств. Зазначений захід проводиться з метою вчасного виявлення, локалізації і ліквідації осередків шкідників, хвороб лісу та інших патологічних процесів, які викликають деградацію лісових насаджень.

У 2024 році Держлісагентством в онлайн режимі забезпечено проведення технічного навчання з працівниками підприємств, установ і організацій, що належать до сфери управління Держлісагентства, з питань особливостей фенологічного, біологічного розвитку та застосування профілактичних заходів щодо попередження подальшого накопичення та розповсюдження небезпечних видів стовбурових шкідників. Також забезпечено проведення семінар-навчання з питань організації комплексу робіт щодо захисту лісів від шкідників і хвороб

лісу, своєчасного їх виявлення та ліквідації в лісових насадженнях філій ДП «Ліси України», зокрема «Білоцерківське лісове господарство» (Київська область), «Миргородське лісове господарство» (Полтавська область), «Чортківське лісове господарство» (Тернопільська область). Забезпечено проведення технічного навчання з лісовою охороною Північного та Столичного лісових офісів щодо особливостей розвитку осередків звичайного соснового пильщика в соснових насадженнях філії «Чернігівське лісове господарство» та спільного лісопатологічного обстеження соснових насаджень філії «Черкаське лісове господарство» Центрального лісового офісу ДП «Ліси України» в осередку масового розмноження стовбурових шкідників.

В онлайн режимі забезпечено проведення спільного з Держпродспоживслужбою технічного навчання з працівниками підприємств, установ і організацій, що належать до сфери управління Держлісагентства, з питань особливостей розвитку та подальшого розповсюдження карантинного шкідника – ясеневі смарагдової вузькотілої златки.

Згідно з розділом 2 Меморандуму про співробітництво між Державним агентством лісових ресурсів України та Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, прийнято участь в робочій нараді в Департаменті захисту довкілля та адаптації до зміни клімату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) з приводу поширення, локалізації і ліквідації ясеневі смарагдової вузькотілої златки (*AgriusplanipennisFairmaire*) на території міста Києва.

3.2.5. Лісозахисні підприємства

Створення і вирощування лісу неможливе без вирішення проблеми його захисту на всіх етапах розвитку. Завданням державних спеціалізованих лісозахисних підприємств є своєчасна організація та здійснення комплексу заходів, спрямованих на збереження лісових та інших насаджень від негативного впливу шкідників, хвороб лісу, господарської діяльності, інших біотичних, абіотичних і антропогенних чинників навколишнього природного середовища.

У 2024 році затверджено Концепцію розвитку державних спеціалізованих лісозахисних підприємств на 2025-2029 роки, одним із напрямків реалізації якої передбачено регулярне навчання фахівців державної лісової охорони та лісозахисних підприємств, щорічні технічні навчання для працівників лісозахисних підприємств із залученням науковців, в тому числі міжнародних експертів з лісозахисту. Це сприятиме впровадженню сучасних методів захисту лісів від шкідників і хвороб, підвищить рівень практичних навичок працівників та ефективність лісозахисних заходів. Взаємодія з міжнародними організаціями дозволить перейняти передову практику захисту лісів і підвищить ефективність лісозахисних заходів.

Визначено подальші кроки для покращення роботи лісозахисних підприємств в короткостроковій та довгостроковій перспективах.

У 2024 році державне спеціалізоване лісозахисне підприємство «Харківлісозахист», у співпраці з УкрНДІЛГА та Шведським університетом

сільськогосподарських наук, започаткувало пілотний науково-дослідний проєкт зі створення клонових плантацій ясена звичайного для тестування стійкості шведських клонів до халарового некрозу ясена (*Hymenoscyphusfraxineus*) та ясеневої смарагдової вузькотілої златки (*Agrilus planipennis*).

Команда України в складі фахівців Держлісагентства, ДСЛП «Львівлісозахист» та ДП «Ліси України» взяла участь у міжнародному хакатоні «Захищаючи дерево – зберігаємо майбутнє», який був організований компанією *StoraEnso* в співпраці із партнером *Bioboosters*, з метою впровадження інноваційних та екологічних рішень для захисту деревини від шкідників та хвороб в умовах зміни клімату (Валмієра, Латвія). Команда презентувала ідею «Вирощування мурахожука звичайного в лабораторних умовах». Участь в хакатоні сприяла можливості для спілкування з латвійськими та шведськими колегами та науковцями, які працюють в напрямку захисту лісів від шкідників і хвороб.

На розширеному засіданні колегії Державного агентства лісових ресурсів України 5 вересня 2024 року розглянуто питання «Про результати діяльності державних спеціалізованих лісозахисних підприємств».

Кожній природній зоні України (Полісся, Лісостепу, Степу, Карпатам і Криму) притаманний свій перелік основних шкідників і хвороб лісу, що потребує детального моніторингу та діагностики на регіональному рівні.

З урахуванням принципів природного районування та оптимізації зон обслуговування у 2024 році було проведено реорганізацію (удосконалення структури) державних лісозахисних підприємств. У результаті на базі семи існуючих (без урахування тимчасово окупованого ДСЛП «Кримлісозахист») було створено чотири підприємства, шляхом припинення діяльності трьох державних спеціалізованих лісозахисних підприємств «Рівнелісозахист», «Вінницялісозахист» та «Івано-Франківськлісозахист».

3.3. ВИКОРИСТАННЯ ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ

3.3.1. Реалізація деревини

Відповідно до пункту 26 частини четвертої Положення про Державне агентство лісових ресурсів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08.10.2014 № 521, Держлісагентство відповідно до покладених на нього завдань, здійснює заходи щодо забезпечення споживачів деревиною, виробами з неї та іншою продукцією лісового та мисливського господарства.

Державні лісогосподарські підприємства, які належать до сфери управління Держлісагентства (далі – лісогосподарські підприємства), здійснюють реалізацію лісоматеріалів відповідно до законодавства, зокрема до положень законів України «Про товарні біржі», «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», «Про публічні закупівлі», «Про оборонні закупівлі».

За даними Єдиної державної системи електронного обліку деревини, обсяги заготівлі ліквідної деревини підприємствами Держлісагентства від усіх видів рубок за 2024 рік становили близько 12,6 млн м³, з яких лісоматеріалів круглих близько 5,8 млн м³, довгомірних лісоматеріалів - 0,2 млн м³, деревини дров'яної промислового використання - 3,6 млн м³ та деревини дров'яної непромислового використання (дров паливних) - 3,0 млн кубічних метрів.

Динаміка заготівлі лісоматеріалів за період 2019-2024 років

Лісокористувачі	Заготовлено лісоматеріалів, млн м ³					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Держлісагентство	15,7	15,3	14,9	13,5	13,1	12,6
Інші	2,5	2,5	2,7	2,4	2,6	2,3
Всього	18,2	17,8	17,6	15,9	15,7	14,9

Запас деревини в лісах України оцінюється в межах 2,3 млрд м³. Середній щорічний природний приріст становить близько 35 млн м³. Середній щорічний приріст у лісах Держлісагентства становить близько 3,9 м³/га.

Українські ліси за показником щорічного приросту використовуються в межах 40 %, тоді як в країнах Європейського Союзу використання щорічного приросту складає 70-80 %, у окремих випадках до 90 %. Це підтверджує наявність значного економічного і екологічного потенціалу лісів України.

Структура заготівлі за групами порід складається з лісоматеріалів хвойних порід - 7,5 млн м³, твердолистяних порід – 3,8 млн м³ та м'яколистяних порід - 1,3 млн кубічних метрів.

На внутрішній ринок реалізовано близько 12,7 млн м³ лісоматеріалів, з яких лісоматеріалів круглих понад 5,9 млн м³, деревини дров'яної промислового використання - 3,8 млн м³ та деревини дров'яної непромислового використання - 3,0 млн кубічних метрів.

Загальний обсяг реалізованих лісоматеріалів у діючих оптових цінах (без ПДВ) становив понад 23,0 млрд гривень.

Лісогосподарські підприємства забезпечили збільшення загального обсягу реалізації на 0,8 млн м³ порівняно до минулого (2023) року та дохід від реалізації лісоматеріалів на 2,5 млрд гривень.

Показники реалізації лісоматеріалів за період 2019-2024 років

Показник	Реалізовано лісоматеріалів					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Загальний обсяг, млн м ³	13,0	12,9	12,7	10,9	11,9	12,7
Загальна вартість (без ПДВ), млн грн	11445,3	10 980,1	17 924,1	18 921,8	20 542,2	22 996,5
Вартість знеособленого кубічного метра реалізованої деревини (без ПДВ), грн	881	850	1412	1740	1720	1810

Середньозважена вартість одного знеособленого кубометра реалізованих лісоматеріалів за 2024 рік становила 1810 грн (без ПДВ), що на 90 грн (або 5 %) більше, ніж у минулому році.

Вартість знеособленого кубометра лісоматеріалів круглих становила 2860 грн, що на 131 грн більше, ніж у минулому році, деревини дров'яної промислового використання – 946 грн (-113 грн), деревини дров'яної непромислового використання – 871 грн (+30 грн).

Вартість знеособленого кубометра лісоматеріалів круглих соснових становила 2070 грн, дубових – 10926 грн, букових – 2922 грн, березових – 2334 грн, вільхових – 2243 гривень.

Прийняті у передвоєнний рік нормативно-правові акти дозволили вдосконалити й осучаснити біржову торгівлю лісоматеріалами, забезпечити внутрішній ринок лісоматеріалами та фінансові надходження у лісове господарство України.

За результатами проведених електронних аукціонів (конкурентних процедур) на товарних біржах, які отримали ліцензії Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, обсяг продажу лісоматеріалів становив понад 9,7 млн м³, загальна реалізаційна вартість становила близько 20,1 млрд гривень.

В межах виконання заходів Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.2023 № 220, Держлісагентство здійснює моніторинг реалізації лісоматеріалів на аукціонних торгах. Інформація щодо моніторингу оприлюднена на офіційному вебсайті Держлісагентства <https://forest.gov.ua/napryamki-diyalnosti/vikoristannya-lisovih-resursiv/monitorynh-realizatsii-/monitorynh-realizatsii-za-2024-rik>.

За «прямими» договорами реалізовано 3,0 млн м³ лісоматеріалів, загальна реалізаційна вартість яких становила понад 2,9 млрд грн, з яких 99 % зазначеного обсягу лісоматеріалів придбано для потреб громадян і соціальної сфери України.

Держлісагентство силами лісогосподарських підприємств забезпечує потреби Збройних Сил України, інших військових формувань лісоматеріалами відповідно до Закону України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану» відповідно до запитів військового командування. За 2024 рік було передано Збройним Силам України 215,4 тис. м³ лісопродукції на суму 391,1 млн грн. Крім того, за укладеними договорами у 2024 році для потреб оборони поставлено 148,2 тис. м³ лісоматеріалівна суму 458 млн грн.

Завдячуючи вжитим організаційним заходам вдалося забезпечити належні обсяги заготівлі та реалізації дров паливних для сталого проходження опалювального сезону 2024-2025 років. У 2024 році було реалізовано 2,9 млн м³ дров паливних, в тому числі населенню 2,3 млн кубічних метрів.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 12.05.2023 № 483 Держлісагентство забезпечило видачу сертифікатів про походження лісоматеріалів в електронній формі, протягом 2024 року через Єдину екологічну

платформу «ЕкоСистема», опрацьовано понад 92,3 тис. заявок, за результатом розгляду яких видано 68,3 тис. сертифікатів про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів та у 24 тис. випадків було відмовлено у видачі сертифіката. До запровадження видачі е-Сертифіката не фіксувались випадки офіційних відмов. Завдячуючи впровадженню зазначеного електронного сервісу, вдалося відсікти можливість експорту продукції переробки деревини походження якої не підтверджене.

3.3.2. Електронний облік деревини

Електронний облік деревини (ЕОД) здійснюється власниками лісів та постійними лісокористувачами України відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 № 1142 «Про затвердження Порядку проведення моніторингу внутрішнього споживання вітчизняних лісоматеріалів необроблених і контролю за не перевищенням обсягу внутрішнього споживання вітчизняних лісоматеріалів необроблених» та наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 27.09.2021 № 621, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13.10.2021 за № 1343/36965 «Про затвердження Інструкції з ведення електронного обліку деревини».

Систематизація інформації про походження, заготівлю та реалізацію лісоматеріалів здійснюється Єдиною державною системою електронного обліку деревини (далі - ЕОД).

Станом на 31 грудня 2024 року в системі електронного обліку деревини здійснювали господарські операції 384 постійних лісокористувачі різних організаційно-правових форм господарювання у всіх областях України.

Адміністратором ДП «Лісогосподарський інноваційно-аналітичний центр» розроблено та впроваджено:

- фотофіксацію під час реалізації лісопродукції та формуванні ТТН-ліс всіма лісокористувачами;
- актуалізацію систем і видів рубок у системі ЕОД відповідно до внесених змін у законодавство;
- здійснення розподілу заяв на видачу лісорубного квитка між територіальними органами Держлісагентства з урахуванням місця розташування лісової ділянки на програмному рівні;
- додатковий функціонал для перенесення інформації в системі ЕОД з реорганізованих філій ДП «Ліси України» до новостворених.

Доступ до Єдиної державної системи електронного обліку деревини надано Міністерству внутрішніх справ України, Національній поліції України, Державній фіскальній службі України, Службі безпеки України, Спеціалізованій екологічній прокуратурі Офісу Генерального прокурора України та Державній службі статистики України.

Держлісагентство забезпечує доступ громадськості до інформації щодо використання лісових ресурсів. На офіційному сайті адміністратора Єдиної державної системи електронного обліку деревини реалізовано можливість перевірки законності заготівлі деревини шляхом онлайн перевірки наявності

лісорубного квитка (<https://lk.ukrforest.com>), а також перевірки лісоматеріалів за номером бирки, номером ТТН та номером транспортного засобу (<https://open.ukrforest.com>).

3.3.3. Будівництво лісових автомобільних доріг

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 11.05.2011 № 560 Держлісагентством погоджено 67 проектів ДП «Ліси України» на будівництво 227,4 км лісових автомобільних доріг.

Загалом протягом 2024 року побудовано та капітально відремонтовано 253,6 км лісових автомобільних доріг, в тому числі за результатами публічних закупівель із залученням підрядних організацій 55 об'єктів загальною протяжністю 191,1 км та господарським способом (власними силами філій ДП «Ліси України») 19 об'єктів протяжністю 62,5 кілометрів.

Найбільше лісових доріг побудовано у філіях Поліського лісового офісу ДП «Ліси України» – 177,5 км, а також у Столичному – 39,0 км, Подільському – 16,7 км та Карпатському – 13,6 кілометрів.

У зв'язку із настанням несприятливих погодних умов на будівельний сезон 2025 року перенесено 13 об'єктів загальною протяжністю 41 км, які будуть збудовані із залученням підрядних організацій та 5 об'єктів протяжністю 21,4 км господарським способом.

З метою підготовки до будівельного сезону 2025 року оголошено проведення публічних закупівель на будівництво 11 об'єктів загальною протяжністю 37,5 км лісових автомобільних доріг.

Прийняття постанови Кабінету міністрів України від 25.10.2024 № 1239 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо здійснення рубок в лісах України» сприятиме збільшенню обсягів будівництва лісових автомобільних доріг.

3.3.4. Капітальні інвестиції в основні засоби виробництва

Усі процедури закупівель проходили у порядку, визначеному Законом України «Про публічні закупівлі».

Для розширення машинно-тракторного парку та оновлення техніки для охорони і захисту лісів, забезпечення лісогосподарської діяльності придбано 163 автомобілі підвищеної прохідності, 139 пікапів, 44 одиниці тракторної техніки, 41 лісопожежний модуль, 8 одиниць ґрунтообробного обладнання, причіп-платформи 12 одиниць, 23 пожежних модулі на причепах.

У рамках механізації заготівлі та вивезення деревини придбано 55 одиниць напівпричепів тракторних з маніпулятором, 6 потужних лісових маніпуляторів.

Для виконання безперебійної роботи підприємств придбано 1 автомобіль адміністративного призначення, 3 мікроавтобуси для забезпечення ефективних перевезень працівників підприємства, філій.

Для потреб Збройних Сил України та інших військових формувань з початку повномасштабного вторгнення лісгосподарські підприємства передали 818 одиниць автомобілів, тракторів та спеціалізованої техніки, з яких 47 одиниць передано у 2024 році.

3.4. ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЛІСОВОЇ ГАЛУЗІ

1. е-Лісорубний квиток.

У національній онлайн-платформі «ЕкоСистема», у розділі отримання е-послуг у сфері лісового господарства «е-Ліс» у 2024 році продовжував діяти пілотний проєкт для видачі лісорубного квитка.

Прийнята постанова Кабінету Міністрів України від 12 травня 2023 року № 483 «Про реалізацію експериментального проєкту щодо видачі спеціального дозволу на спеціальне використання лісових ресурсів (лісорубного квитка) та сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів в електронній формі», якою затверджено Порядок реалізації експериментального проєкту щодо видачі спеціального дозволу на спеціальне використання лісових ресурсів (лісорубного квитка) в електронній формі.

Відповідно до зазначеного Порядку спеціальний дозвіл на спеціальне використання лісових ресурсів (лісорубний квиток) (далі - лісорубний квиток) в електронній формі, видається територіальним органом Держлісагентства, органом виконавчої влади з питань лісового господарства Автономної Республіки Крим з обов'язковим внесенням інформації до Єдиної державної системи електронного обліку деревини не пізніше наступного робочого дня з дня видачі лісорубного квитка.

Наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 21.07.2023 р. № 520 «Про затвердження форм документів, необхідних для реалізації експериментального проєкту щодо видачі спеціального дозволу на спеціальне використання лісових ресурсів (лісорубного квитка) та сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів в електронній формі», який зареєстрований у Міністерстві юстиції України 25.08.2023 р. за № 1485/40541, затвердженні форми документів, необхідних для реалізації експериментального проєкту щодо видачі спеціального дозволу на спеціальне використання лісових ресурсів (лісорубного квитка).

В 2024 році додано нові види рубок із врахуванням вимог чинного законодавства, зокрема Постанови Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2024 року № 1239 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо здійснення рубок в лісах України», а також забезпечено подання оновленого переліку документів для отримання електронного лісорубного квитка.

Забезпечено автоматичний розподіл заяв на видачу лісорубного квитка між територіальними органами Держлісагентства з урахуванням місця розташування лісової ділянки.

Розроблено функціонал розрахунку детальної матеріально-грошової оцінки лісосіки відповідно до форми, затвердженої наказом Міндовкілля від 21 липня 2023 року № 520.

За даними державного підприємства «Лісогосподарський інноваційно-аналітичний центр» територіальними органами Держлісагентства в 2024 році видано лісорубних квитків в електронній формі в кількості – 106362 шт. на загальну масу – 17476,9 тис. м³, в тому числі підприємствам, які належать до сфери управління Держлісагентства, видано лісорубних квитків в електронній формі в кількості – 87446 шт. на загальну масу – 14842,2 тис. м³, із них на рубки головного користування видано – 15415 шт. на загальну масу – 6655,6 тис. кубічних метрів. Підприємствам, які не належать до сфери управління Держлісагентства, видано лісорубних квитків в електронній формі в кількості – 18916 шт. на загальну масу – 2634,6 тис. м³, із них на рубки головного користування видано – 2964 шт. на загальну масу – 979,3 тис. кубічних метрів.

Загалом, з початку дії експериментального порядку територіальними органами Держлісагентства видано лісорубних квитків в електронній формі в кількості 108551 шт. на загальну масу 17695,5 тис. м³, в тому числі підприємствам, які належать до сфери управління Держлісагентства, – 89534 шт. на загальну масу 15052,4 тис. м³, із них на рубки головного користування – 15501 шт. на загальну масу 6682,6 тис. м³. Підприємствам, які не належать до сфери управління Держлісагентства, видано лісорубних квитків в електронній формі в кількості 19017 шт. на загальну масу 2643,1 тис. м³, із них на рубки головного користування – 2972 шт. на загальну масу 981,5 тис. кубічних метрів.

2. е-Сертифікат.

У 2024 році впроваджено функціонал, який дозволяє експортерам надавати для отримання сертифікату про походження лісоматеріалів і виготовлених з них пиломатеріалів у якості підстави так звані зворотні відходи, що отримуються при переробці лісоматеріалів і які можливо використати, наприклад, у якості опалення, виготовлення різних видів продукції тощо.

Реалізована можливість вивантаження по заявці на отримання сертифікату звіту у форматі Microsoft Excel з інформацією щодо продукції по документах підставах про придбання лісоматеріалів, що спростило роботу працівників територіальних органів Держлісагентства з перевірки документів.

У 2024 році опрацьовано 92383 заяви на отримання е-Сертифікату, в результаті: видано 68250 сертифікатів, відмовлено у 24133 випадках.

3. Розроблено та впроваджено додаткові функціональні удосконалення:

- фотофіксація під час реалізації деревини та формуванні ТТН-ліс всіма лісокористувачами і власниками лісів, незалежно від форм власності;
- оновлено додаток ЕОД на ОС Android до версії 2.0 на оптимізований;
- розроблено функціонал для автоматичного перенесення залишків деревини у випадку реорганізації лісових господарств;

- інтегровано програмний продукт «Трембіта» щодо видачі спеціального дозволу на спеціальне використання лісових ресурсів (лісорубного квитка) та сертифіката про походження лісоматеріалів та виготовлених з них пиломатеріалів в електронній формі;

4. КСЗІ мереж мисливської галузі. Реалізовано перший етап технічного процесу створення комплексної системи захисту інформації інформаційно-телекомунікаційної системи «Мисливець», що складається з автоматизованої інформаційної системи «Мисливець» та мережі передачі даних, шляхом доопрацювання механізмів розмежування доступу в інформаційній системі та досягнення максимальної ефективності захисту за рахунок одночасного цільового використання усіх необхідних ресурсів.

5. Розпочато процес об'єднання структурно-розрізнених регіональних баз даних в Єдину базу даних «Мисливець». Вже отримано всі регіональні бази даних, вивчена їх структура та розроблено план злиття децентралізованих баз даних в єдину базу з уніфікованою структурою.

6. Проведено бізнес-аналітику Єдиної державної системи електронного обліку деревини та розроблено технічні рішення для забезпечення вимог системи ведення лісового господарства, формування комплексного механізму сприяння впровадженню EUDR та інтегрування в європейську систему простежуваності ланцюга постачання лісопродукції.

7. Розроблено проект Порядку проведення експериментального проекту щодо функціонування системи дистанційного моніторингу руху транспортних засобів, що здійснюють транспортування лісоматеріалів. Також розроблено технічні вимоги до системи супутникового моніторингу автотранспорту та пристроїв GPS моніторингу. Передбачається відображення місця знаходження транспортного засобу в реальному часі, його контроль, напрямок та швидкість пересування. Створення та нанесення на карту контрольних зон перебування транспортного засобу, формування звітів по різним критеріям (швидкість, час, зони відвідування, шлях). Для чіткого відображення передбачається використання картографічних сервісів. Передбачається інтеграція з сервісами Єдиної державної системи електронного обліку деревини.

8. Підписано Меморандум про співпрацю між Державним агентством лісових ресурсів України та Департаментом авіаційної безпеки Міністерства внутрішніх справ України для LIDAR сканування лісових масивів, з метою реалізації пілотного проекту авіаційного лазерного сканування лісових масивів України з використанням технології LIDAR для отримання актуальної інформації про стан лісових ресурсів. Наразі ДП «Ліси України» розпочато роботу щодо закупівлі необхідного обладнання для функціонування системи LIDAR.

9. Також розроблений УкрНДЛГА геопортал «Ліси України» та мобільні додатки для доступу та отримання інформації про ведення лісового господарства.

3.5. МИСЛИВСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

Площа мисливських угідь в Україні, які надані в користування підприємствам, установам, організаціям, становить 38,8 млн га (64 % загальної площі України), із них організаціям УТМР надано 24,3 млн га або 63% від загальної площі, підприємствам Держлісагентства – 4 млн га або 10% від загальної площі, користувачам іншої форми власності (приватні підприємства, клуби, громадські організації) – 10,5 млн га або 27% від загальної площі. Ведення мисливського господарства здійснюється близько 1100 користувачами мисливських угідь.

За оперативною інформацією територіальних органів Держлісагентства протягом 2024 року в Україні на порушників правил полювання складено 611 протоколів, винесено постанов на загальну суму 254,2 тис. грн, в тому числі працівниками лісового господарства складено 480 протоколів (78,6% до всіх протоколів), УТМР – 13 (2,1%), Держекоінспекцією – 106 (17,3%), МВС – 4 (0,7%) та іншими користувачами мисливських угідь – 8 (1,3%).

Слід відзначити, що більш активну роботу з охорони державного мисливського фонду проводять працівники мисливських господарств Волинської, Закарпатської та Житомирської областей. За поточний рік ними складено відповідно 80, 53 і 51 протоколів на порушників правил полювання. Збитки за незаконне добування мисливських тварин пред'явлено на загальну суму 991 тис. грн, а відшкодовано 622 тис. гривень.

Мисливцям надано 57181 адміністративну послугу, в тому числі з видачі посвідчення мисливця та його дублікатів надано 1962 особам, контрольні картки обліку добутої дичини та порушень правил полювання з дублікатами – 55219 особам. Сума коштів, зарахованих до місцевих бюджетів за надання адміністративної послуги за видачу посвідчень мисливця та щорічних контрольних карток з дублікатами, становила 672,2 тис. гривень.

У зв'язку із військовою агресією рф проти України, обмежене полювання з метою регулювання чисельності хижих та інших мисливських тварин відбувалося лише у Вінницькій, Житомирській, Кіровоградській, Миколаївській та Черкаській областях. У цих регіонах добуто 343 особин кабана, а також 21 особину вилучено шляхом евтаназії за рішеннями обласних комісій ДНПК у вольерах через підтвердження випадку АЧС (Полтавська область).

З метою недопущення поширення сказу у ряді областей, у відповідності до рішень комісій ДНПК, за погодженням з обласними військовими адміністраціями, територіальними органами Держлісагентства за 2024 рік видано 640 дозволів на відстріл та відлов хижих та шкідливих тварин. Це Львівська, Закарпатська, Чернігівська, Івано-Франківська, Чернівецька, Дніпропетровська, Харківська, Одеська, Сумська області.

У Волинській, Донецькій, Київській, Полтавській, Рівненській, Тернопільській, Хмельницькій областях регулювання чисельності хижих та шкідливих тварин було дозволено виключно егерським службам користувачів мисливських угідь.

Лише у Запорізькій, Луганській, Херсонській областях заходи із регулювання чисельності хижих м'ясоїдних тварин не проводились.

Завдяки зазначеним заходам у 2024 році добуто 256 вовків, 16735 лисиць червоних, 439 єнотовидних собак, 195 шакалів, 4353 здичавілих собак і 1038 здичавілих котів.

У межах затверджених Міндовкілля лімітів, відповідно до клопотань міжрегіональних управлінь лісового та мисливського господарства, Держлісагентством видано бланки ліцензій на добування мисливських тварин на загальну суму 3,43 млн гривень. Користувачами мисливських угідь реалізовано ліцензій мисливцям на суму 1,329 млн гривень.

У 2024 році Держлісагентством підготовлено проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку галузі мисливського господарства на період до 2035 року». Даний проект розпорядження розроблено з метою визначення основних засад державної політики ведення мисливського господарства, забезпечення сталого ведення мисливського господарства на засадах невиснажливого використання державного мисливського фонду, забезпечення охорони та відтворення мисливських тварин, надання послуг мисливцям щодо здійснення полювання.

Проект розпорядження погоджено з усіма обласними військовими адміністраціями, центральними органами виконавчої влади і надіслано до Міндовкілля для винесення на розгляд уряду.

Також підготовлено проект Наказу Міндовкілля «Про затвердження Правил державного обліку мисливських тварин і обсягів їх добування». Документ узгоджений всіма ЦОВВ, знаходиться на розгляді у Міндовкіллі.

Прийняття проекту акта обумовлюється необхідністю виконання вимог абзацу десятого статті 6 Закону України «Про мисливське господарство та полювання» (далі - Закону) та підпункту 156 пункту 4 Положення про Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 року № 614, якими встановлено, що до компетенції центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері лісового та мисливського господарства належить затвердження правил державного обліку мисливських тварин і обсягів їх добування.

Відповідно до абзацу п'ятого статті 6-1 Закону до повноважень центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства у галузі мисливського господарства і полювання, належить ведення державного обліку чисельності і добування мисливських тварин.

Пунктом 16 Положення про Державне агентство лісових ресурсів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2014 року № 521, встановлено, що Держлісагентство веде державний облік чисельності і добування мисливських тварин, а відповідно до пункту 7 цього Положення здійснює свої повноваження безпосередньо та через утворені в установленому порядку територіальні органи.

Відповідно до абзацу п'ятого частини другої статті 30 Закону користувачі мисливських угідь зобов'язані проводити первинний облік чисельності і добування мисливських тварин, вивчати їх стан та характеристики угідь і в установленому порядку подавати цю інформацію органам, які здійснюють державний облік чисельності тварин та облік їх добування, ведення державного кадастру і моніторингу тваринного світу. Аналогічна норма статті 34 Закону України «Про тваринний світ» зобов'язує проводити первинний облік чисельності і використання диких тварин усіх користувачів об'єктами тваринного світу.

3.6. МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ

3.6.1. Співпраця з міжнародними організаціями та процесами

Міжнародна діяльність Державного агентства лісових ресурсів України зосереджена на співпраці з міжнародними організаціями та двосторонніх партнерствах, що реалізуються відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2002 року № 1371.

Протягом року Держлісагентство активно співпрацювало з міжнародними організаціями для реалізації спільних проєктів, метою яких є не лише підтримка лісового та мисливського господарства в Україні, а й забезпечення сталого використання лісових ресурсів, охорона біорізноманіття та адаптація до змін клімату.

Серед ключових партнерів слід відзначити Продовольчу та сільськогосподарську організацію ООН (FAO), Міністерську конференцію з захисту лісів в Європі (Forest Europe), Світовий банк (World Bank), Програму розвитку ООН (UNDP), Європейський інститут лісу (EFI) та інституції Європейського Союзу.

Цілі сталого розвитку Організації Об'єднаних Націй, також відомі як Глобальні цілі, стали ключовими орієнтирами у діяльності численних міжнародних організацій і процесів у галузі лісового господарства:

Форум ООН щодо лісів (UNFF)

Взято участь у консультаціях і роботі 19-ї сесії Форуму ООН щодо лісів (UNFF) та в обговоренні середньострокового звіту з виконання міжнародних домовленостей щодо лісів (2015-2030 роки). Зроблено заяву від імені України стосовно наслідків воєнної агресії росії для лісів і лісового сектору України.

Сесія Комітету з лісів і лісової промисловості ЄЕК ООН (COFFI)

Взято участь у 82-й сесії Комітету Європейської економічної комісії ООН з лісів і лісової промисловості (COFFI). Розглянуто ключові питання, пов'язані з лісовим господарством і кліматичними змінами в контексті обговорення

Регламенту ЄС щодо знелісення та деградації лісів (EUDR) 2023/1115. Представлено звіт про ринок деревини в Україні та країнах-учасницях Комітету Європейської економічної комісії ООН з лісів та лісової промисловості (COFFI). Обговорено важливість питань молоді, гендерної рівності й інклюзії в лісовому секторі.

Засідання Комітету Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO) з лісового господарства (COFO) та Всесвітнього тижня лісів (WFW)

Взято участь у 27-й сесії Комітету з лісового господарства (COFO) та 9-му Всесвітньому тижні лісів (WFW). Представлено новий звіт Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO) під назвою «Стан світових лісів 2024: від інновацій у лісовому секторі до більш сталого майбутнього», в якому йдеться про необхідність інноваційних рішень для подолання глобальних викликів, з якими стикаються ліси. Заслухано робочі плани Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO) на 2024-2031 роки в рамках Дорожньої карти для лісівництва.

Сесія Європейської економічної комісії ООН (UNECE) та Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO) з лісової статистики, економіки та управління

Взято участь у 45-й сесії спільної робочої групи організацій. Погоджено подальше співробітництво України з Європейською економічною комісією ООН (UNECE) та Продовольчою та сільськогосподарською організацією ООН (FAO) з лісової статистики, економіки та управління в контексті ухваленої Стратегії підтримки лісівництва на 2023-2027 роки.

Донорська конференція Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO)

Взято участь у 4-й Донорській конференції Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO). Обговорено, що поточна діяльність Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO) в галузі лісового господарства співзвучна з програмою Державної стратегії управління лісами України до 2035 року та ініційовано створення Мережі консультативної підтримки лісового сектору (FAN) в рамках технічного забезпечення. Визначено перелік експертів, які будуть залучені до FAN на початковому етапі.

Міністерська конференція щодо захисту лісів у Європі (Forest Europe)

Взято участь у політичному процесі високого рівня 9-ї Міністерської конференції з захисту лісів в Європі (Forest Europe). Підписано 2 документи

добровільного характеру, проте які мають значний міжнародний вплив: Боннську Міністерську декларацію «Ліс Європи – збереження концепції сталого управління лісами в умовах майбутнього» та Боннську Міністерську резолюцію «Стале управління лісами як інструмент для підвищення стійкості лісів». Заслухано доповіді від представників профільних міністерств країн Європи за участю понад 160 учасників із державного сектора пан'європейського регіону, а також організацій спостерігачів, які представили свої погляди щодо формування сталого управління лісами.

У межах Процесу також взято участь у роботі груп експертів щодо пан'європейської концепції сталого лісового господарства (SFM), пан'європейського фонду ризиків лісового господарства (FoRISK), а також зелених робочих місць та лісової освіти (Green Jobs).

Засідання міжнародного круглого столу Карпатської конвенції

Взято участь у роботі засідання міжнародного круглого столу на тему: «Еколого-правові, науково-освітні та транскордонні аспекти впровадження Карпатської конвенції та протоколів до неї», на якому були присутні близько 80 представників органів державної влади, місцевого самоврядування, наукових і природоохоронних інституцій, а також представників громадянського суспільства з України, Австрії, Польщі, Словаччини, Румунії та Німеччини.

Регіональна зустріч за організації Світового банку (World Bank)

Взято участь в регіональній зустрічі в рамках проєкту EU4Environment – Result Area на тему: «Просування збереження біорізноманіття в країнах Східного партнерства (EaP)». Обговорено фінансування інвестиційних проєктів із лісонасадження та лісорозведення для відновлення екосистем, просування мережі Емеральд і Natura 2000, а також регулювання вирубки лісів в ЄС. Зустріч зібрала представників урядів країн Східного партнерства, установ ЄС, міжнародних фінансових організацій, академічних кіл та Світового банку, який виступив основним організатором заходу.

Всесвітній чемпіонат вальників лісу

Взято участь у 35-му Всесвітньому чемпіонаті вальників лісу відповідно до запрошення Міжнародної асоціації вальників лісу (International Association Logging Championships), де лісівники зайняли призові місця у декількох категоріях.

Засідання Керівної групи проєкту SFI

Взято участь у 4-му засіданні керівної групи німецького проєкту SFI «Технічна підтримка розвитку лісової політики та впровадження національної

інвентаризації лісів (НІЛ)». Погоджено продовження роботи проєкту та подальші спільні заходи в рамках проєкту.

Конференція Німецької лісової ради (DFWR)

Взято участь у виїзній конференції Німецької лісової ради (DFWR) на тему: «Німеччина поруч із українським лісовим господарством: потенціали, виклики та шляхи їх вирішення для лісової галузі та деревообробної промисловості України». Отримано підтвердження від німецької сторони щодо подальшої співпраці в рамках реалізації Стратегії Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO) щодо підтримки лісового господарства України 2023-2027 роки. Під час заходу учасниками було представлено низку потенційних проєктів, спрямованих на зміцнення українського лісового та деревообробного сектору. Зокрема – ініціативи зі сприяння сталому управлінню лісами, відновленню пошкоджених війною територій та інноваційному будівництву дерев'яних еко-будинків. Презентовано впровадження системи електронного лісорубного квитка та електронного сертифіката про походження деревини. Німецькі колеги відмітили високий рівень електронного ланцюга прослідкованості деревини та готовність лісової галузі України до реалізації регламенту EUDR.

Форум щодо Стратегії ЄС для країн Балтійського регіону (EUSBSR)

Взято участь у щорічному форумі щодо Стратегії ЄС для країн Балтійського регіону (EUSBSR). Розглянуто важливі питання, пов'язані зі співпрацею в рамках Стратегії ЄС для Балтійського моря (EUSBSR). Особливу увагу приділено українській перспективі у цій співпраці.

Конференція Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO), Лісової опікунської ради (Forest Stewardship Council), Всесвітнього фонду природи (WWF) та проєкту ЄС «Інституційна та політична реформа дрібномасштабного сільського господарства (IPRSA)»

Взято участь у конференції на тему: «Вплив Регламенту Європейського Союзу щодо знелісення та деградації лісів (EUDR) на Україну: перспективи та ризику». Зокрема, результатом тісної співпраці над проєктом ЄС «Інституційна та політична реформа дрібномасштабного сільського господарства (IPRSA)», заплановано обмін досвідом з Латвією щодо сталого управління та моніторингу лісів, зокрема щодо розмежування функцій управління та контролю, експертизи впровадження регламентів ЄС (EUDR) в контексті європейської інтеграції, оновлення електронної системи обліку деревини (EAS) для забезпечення сталого та прозорого природокористування, а також моніторингу та контролю лісгосподарської діяльності за допомогою сучасних технологій.

Засідання з реформування державних підприємств

Взято участь у обміні досвідом із Литвою з питань реформи корпоративного управління в рамках проєкту USAID/UKaid «Діяльність у рамках реформи державних підприємств України» (SOERA).

Окрім того, взято участь у численних міжнародних семінарах та навчальних поїздках. Загалом організовано та оформлено понад 90 відряджень.

3.6.2. Двостороння співпраця

Протягом 2024 року Державне агентство лісових ресурсів України активно розвивало багатосторонню співпрацю з рядом країн, зокрема зі Швецією, Данією, Литвою, Латвією, Чехією, Словаччиною, Польщею, Німеччиною, Канадою, США, Великою Британією та Європейським Союзом. Основною метою цієї співпраці стало вдосконалення лісового та мисливського господарства, а також охорона навколишнього середовища.

Німеччина продовжує залишатися надійним партнером України на шляху до відновлення та сталого розвитку. У 2024 році за сприяння Федерального міністерства продовольства та сільського господарства Німеччини (Bundesministerium für Ernährung und Landwirtschaft, BMEL) в рамках проєкту «Укріплення планування лісового господарства для ефективнішого використання деревини в умовах війни в Україні через відновлення Української асоціації лісогосподарських планувальників» було виділено 400 тисяч доларів США для зміцнення потенціалу України в сфері стратегічного планування ведення лісового господарства та створення державного лісового кадастру. Співпраця в межах цього проєкту передбачає, зокрема, придбання обладнання та інструментів для ВО «Укрдержліспроект» з метою проведення національної інвентаризації лісів, а також розробку технічного завдання для створення Державного лісового кадастру України.

У рамках міжнародної співпраці підписано чотири меморандуми з країнами-партнерами. Зокрема, укладено меморандум з Європейським інститутом лісу, який стосується Європейської програми лісових генетичних ресурсів (EUFORGEN) і відповідає стратегічним цілям і плану реалізації VII фази (2025-2029).

Також підписано меморандум про співпрацю з Фондом «Євразія» та Громадською організацією «Офіс ефективного регулювання» (BRDO) в рамках проєкту міжнародної технічної допомоги «Підтримка цифрової трансформації».

Крім того, укладено меморандум про взаєморозуміння з Інститутом управління лісом (Чеська Республіка) UNHUL у рамках проєкту «Посилення потенціалу України у сфері моніторингу лісів для приведення його у відповідність до стандартів ЄС». Також підписано лист про наміри з Науково-дослідним інститутом лісового господарства Сенкозін Стари (Польща) в рамках програми «Підтримка моніторингу лісів в Україні».

У рамках двосторонньої співпраці організовані поїздки двох делегацій до Німеччини та Данії за запрошенням Німецької асоціації природного лісівництва (ANW) та Агентства природи Данії. Основними темами обміну досвідом стали наближене до природи лісівництво та демонстрація сучасних технологій лісозаготівлі на прикладі мартелоскопа. Окрему увагу приділено мисливству та вдосконаленню навичок використання й обслуговування лісових машин.

3.6.3. Інтеграція лісової галузі в контексті впровадження європейських регламентів

У 2024 році продовжено процес інтеграції норм лісового господарства з європейським правом в Україні, що сприяє наближенню країни до членства в Європейському Союзі.

Впровадження електронних інструментів, таких як електронний лісорубний квиток та електронний сертифікат про походження деревини, є ключовими елементами для адаптації до європейських вимог та підвищенню конкурентоспроможності української продукції на європейському ринку. Одним із важливих досягнень діджиталізації стало значне зменшення паперового документообігу. Це не лише підвищує прозорість та ефективність лісокористування, але й відкриває можливості для більш якісного моніторингу та управління лісовими ресурсами. В результаті, це відповідає сучасним міжнародним стандартам і вимогам.

Україна вже сьогодні демонструє високий рівень готовності до реалізації Регламенту Європейського Союзу щодо знелісення та деградації лісів (EUDR).

У рамках угоди про асоціацію також розпочато двосторонні зустрічі в рамках офіційного скринінгу лісового та мисливського господарства, що сприятиме покращенню співпраці між європейськими країнами у цих сферах.

Опрацьовано питання, що сприяють торгівлі, залученню прямих іноземних інвестицій в екологічно чисті товари та технології, а також розвитку використання відновлювальної енергії та енергозберігаючих продуктів. Ця діяльність здійснюється в рамках Підкомітету Україна – ЄС з питань торгівлі та сталого розвитку та Підкомітету з питань економіки та іншого галузевого співробітництва Комітету асоціації між Україною та ЄС, де розглядаються питання енергетики, транспорту, довкілля, зміни клімату та цивільного захисту.

Важливим етапом стало ознайомлення з Планом ЄС Ukraine Facility, згідно з яким Україна має реалізувати шість реформ у сфері довкілля в період з 2024 по 2026 рік.

Подано два проєкти пропозицій до програми Twinning, яка передбачає обмін досвідом у сфері державного регулювання для впровадження норм і стандартів ЄС.

Сформовано запит до глобальної програми щодо проєкту Технічної допомоги та обміну інформацією ЄС (TAIEX) для підтримки реформи дрібного сільського господарства (IPRSA).

Протягом року взято участь у засіданнях міждержавних комісій з європейськими країнами, зокрема: українсько-польській, українсько-

латвійській, українсько-словацькій та українсько-чеській змішаних комісіях з питань економічного, промислового та науково-технічного співробітництва.

Міжнародна співпраця з Європейським Союзом продовжується в рамках програми SI Baltic Sea Neighbourhood, яка фінансує проекти, що сприяють вирішенню транскордонних викликів разом із організаціями з країн ЄС та країн Східного партнерства. У рамках цієї співпраці в кінці 2024 року успішно завершився спільний проєкт діджиталізації лісового господарства DigiFor за участю європейських країн, зокрема Шведського лісового агентства, Фінського лісового центру та Ризького міського лісу.

Крім того, реалізуються важливі проекти, такі як реформа сільського господарства (IPRSA) та технічне співробітництво в сфері лісового господарства між Німеччиною та Україною, що здійснюється в рамках програми двостороннього співробітництва Федерального міністерства продовольства та сільського господарства Німеччини (BMEL). Це включає проекти SFI/SNFI, які сприяють підвищенню спроможності в лісовій політиці.

Розпочато співпрацю з Європейським інститутом лісу (EFI) у рамках програми EUFORGEN, що стосується етапу VII.

Із метою імплементації європейських норм у рамках Національної стратегії створення безбар'єрного простору, Державне агентство лісових ресурсів України активно працює над впровадженням комплексних заходів, які забезпечать доступність лісових територій для всіх громадян, незалежно від їх фізичних можливостей. Заплановано створення адаптованої інфраструктури, проведення навчальних програм для фахівців та активну співпрацю з громадськими організаціями, що представляють інтереси людей із інвалідністю.

3.6.4. Проєкти міжнародної технічної допомоги

У рамках міжнародної допомоги Україні було отримано значний обсяг гуманітарної та технічної підтримки від різних країн-донорів. Ця допомога включає:

- 23 автомобілі високої прохідності від Литовського державного підприємства управління лісами;
- 6 форвардерів і 1 харвестер від Агентства природи Данії;
- автомобіль високої прохідності, наданий Інститутом лісового господарства Чехії (UHUL);
- генератор, отриманий від Продовольчої та сільськогосподарської організації (FAO);
- метеостанція «Інспектор метео GSM» від Фонду збереження біорізноманіття Словацької Республіки, яка сприятиме моніторингу кліматичних умов для ефективного управління природними ресурсами;
- два автомобілі високої прохідності, а також два моторних човни від Франкфуртського зоологічного товариства;
- обладнання, отримане в рамках проєкту UNDP-GEF «Сприяння сталому тваринництву та збереженню екосистем на півночі України».

Продовжується робота над формуванням нових запитів для отримання міжнародної технічної допомоги на 2025 рік з метою підтримки лісового та мисливського господарства України.

3.7. НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Продовжується виконання досліджень за рахунок коштів Державного бюджету відповідно до Тематичного плану науково-дослідних досліджень Держлісагентства на 2020–2024 роки (далі – тематичний план) згідно з технічними завданнями, укладеними між Держлісагентством та двома науково-дослідними установами: Український орден «Знак пошани» науково-дослідний інститут лісового господарства й агролісомеліорації ім. Г. М. Висоцького (УкрНДІЛГА) та Український науково-дослідний інститут гірського лісівництва ім. П. С. Пастернака (УкрНДІГірліс). Обидві наукові установи мають подвійне підпорядкування - Держлісагентству та НАНУ.

У межах виконання науково-дослідних робіт на 2024 рік розроблено ряд документів відповідно до тематичного плану:

- настанови з проведення рубок головного користування у рівнинних лісах;
- уточнені інструкції з проведення рубок формування та оздоровлення лісу у рівнинних лісах;
- прогноз виробництва / споживання деревини в Україні до 2030 і наступні роки за різними сценаріями розвитку лісового господарства;
- методичні рекомендації з відбору та оцінювання селекційного матеріалу аборигенних та інтродукованих деревних рослин;
- методика прогнозування поширення та розвитку шкідливих організмів у лісових екосистемах рівнинної частини України;
- динаміка патологічного стану лісів та прогноз поширення лісопатологічних процесів до 2030 року;
- рекомендації щодо оцінки пірогенного пошкодження та підвищення стійкості лісів до пожеж у рівнинній частині України;
- рекомендації щодо удосконалення науково-методичних засад національної інвентаризації та моніторингу лісів України;
- прогнозні оцінки динаміки стану та продуктивності лісів України на період до 2030 року за різними сценаріями з урахуванням зміни клімату;
- методика оцінювання ефективності біологічної рекультивації;
- рекомендації щодо удосконалення технології вирощування лісових культур із використанням садивного матеріалу із закритою кореневою системою;
- нова редакція рекомендацій з ведення лісового господарства в умовах радіоактивного забруднення;
- рекомендації щодо оптимальної чисельності основних ратичних мисливських тварин в розрізі регіонів та природних лісомисливських областей України;
- вказівки з оцінки стану і продуктивності культурфітоценозів, створених з участю перспективних інтродуцентів в Карпатах;

- оцінка стану рекреаційних лісів;
- рекомендації з оцінки мережі трельовальних волоків на гірських лісових водозборах;
- рекомендації з підвищення генетичної цінності насінної бази лісових деревних видів у Карпатському регіоні;
- пропозиції щодо оцінки екосистемних послуг, які надають рекреаційно-оздоровчі ліси.

Протягом 2024 року проведено 2 засідання Науково-технічної ради Держлісагентства, на яких розглядалися вже підготовлені документи. Впровадження затверджених розробок у практику підвищить ефективність ведення лісового господарства на засадах раціонального природокористування.

Сформовано Тематичний план науково-дослідних робіт Держлісагентства на 2025–2029 роки, який затверджено Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України. Науково-дослідні роботи націлені на вирішення першочергових проблем лісової галузі.

1. За напрямом «Удосконалення ведення лісового господарства в умовах воєнного та післявоєнного стану» передбачається підготовка таких розробок:

- нормативи оцінки якості природного поновлення при переведенні у вкриті лісовою рослинністю землі;
- рекомендації щодо проведення прохідних рубок у рівнинних лісах;
- рекомендації щодо проведення ландшафтних рубок догляду в рекреаційно-оздоровчих лісах;
- оцінка та розрахунок збитків, заподіяних лісовому господарству внаслідок воєнних дій;
- рекомендації щодо удосконалення організаційно-економічного механізму розвитку лісового господарства;
- оновлений геопортал «Ліси України» <https://forestry.org.ua> та веб-сервіси щодо розрахунків, відображення та передачі до постійних лісокористувачів щоденних рівнів пожежної небезпеки, а також щодо надання відповідей на запити правоохоронних органів і природоохоронних організацій;
- методика оцінки радіоактивного забруднення лісів з метою їх реабілітації;
- рекомендації з ведення господарства в радіаційно реабілітованих лісах;
- рекомендації з регулювання чисельності великих хижих ссавців України;
- цільові програми з охорони, збереження та регулювання чисельності популяцій рідкісних та регіонально рідкісних видів великих хижих ссавців України.

2. За напрямом «Захист та підвищення стійкості лісових екосистем» передбачається підготовка таких розробок:

- тематичні карти зон загрози поширення осередків основних комах-листогризів на території рівнинної частини України;
- рекомендації стосовно балового оцінювання шкідливості стовбурових комах лісових порід;
- перелік потенційно небезпечних шкідливих організмів за видами дерев і популяційні показники найбільш поширених видів;

- методика нагляду, обліку та заходів запобігання поширенню шкідників жолудів дуба, шишок і насіння сосни;
- оцінка впливу воєнних дій на горимість лісів і щільність пожеж;
- адаптовані моделі горючих матеріалів соснових лісів.

3. За напрямом «Збереження лісового генофонду та біорізноманіття» передбачається підготовка таких розробок:

- методичні рекомендації щодо визначення інвазійної активності лісотвірних інтродукованих видів;
- методичні рекомендації щодо збереження та відтворення *exsitu* генофонду основних лісотвірних видів, зокрема на територіях, які постраждали внаслідок воєнних дій;

4. За напрямом «Удосконалення системи заходів і методів відтворення лісів та рекультиватії пошкоджених лісових екосистем» передбачається підготовка таких розробок:

- нормативи оцінки якості лісових культур при переведенні у вкриті лісовою рослинністю землі, в тому числі створених садивним матеріалом із закритою кореневою системою;
- нормативи приживлюваності 1–3-річних лісових культур, створених садивним матеріалом із закритою кореневою системою;
- рекомендації щодо лісовідновлення та лісорозведення з використанням різних видів садивного матеріалу (з урахуванням воєнного впливу).

5. За напрямом «Моніторинг екологічного стану лісів України» передбачається підготовка таких розробок:

- оновлені методичні вказівки щодо проведення польових робіт з національної інвентаризації лісів;
- рекомендації щодо збору та аналізу даних національної інвентаризації лісів з урахуванням сучасних європейських вимог і наслідків впливу воєнних дій.

Окрім бюджетних тем УкрНДІЛГА та його науково-дослідною мережею виконувалися науково-дослідні роботи за договорами, спрямовані на вирішення найбільш гострих науково-виробничих проблем лісового господарства, а також надавалися консультаційні науково-методичні послуги (загалом – понад 50 договорів). У межах виконання НДР за господарськими договорами підготовлено таку науково-технічну продукцію:

- звіти з оцінки впливу на довкілля господарської діяльності філій та щодо проведення післяпроектного моніторингу на території лісогосподарських філій;
- налаштування системи «Обробки даних зйомки» та наповнення інформацією геопорталу для моніторингу рубок та суміжні послуги;
- наукові обґрунтування та рекомендації щодо проведення заходів із оздоровлення насаджень, зокрема в об'єктах природно-заповідного фонду;
- рекомендації щодо удосконалення технології створення лісових культур, догляду за об'єктами постійної лісонасінної бази;
- проєкт протипожежного впорядкування лісів;
- рекомендацій з виділення, оцінювання та заходів збереження репрезентативних ділянок аборигенних екосистем.

Геопортал «Ліси України» (розроблений УкрНДІЛГА веб-сайт (<https://forestry.org.ua>) і мобільні додатки для доступу й оперування геопросторовою інформацією про ведення лісового господарства) запроваджено в діяльність філій лісового господарства. Зокрема укладено договори з підтримки функціонування геопорталу з понад 60 філіями ДП «Ліси України».

На базі геопорталу «Ліси України» створено такі програмні продукти:

- сервіс моніторингу осередків шкідників та хвороб лісу;
- сервіс моніторингу лісових пожеж і підтримки прийняття рішень під час їх гасіння;
- сервіс для проєктування, технічного приймання, обліку та оцінювання якості лісокультурних об'єктів;
- сервіс введення, поновлення, передачі інформації щодо об'єктів рекреації.

Також активізовано роботу веб-порталу «Моніторинг патологій лісу», призначенням якого є збір та узагальнення даних щодо лісопатологічних процесів у лісах для виявлення їх зв'язків із абіотичними, біотичними й антропогенними чинниками, а також для планування відповідних лісогосподарських заходів.

Співробітники УкрНДІЛГА у 2024 році продовжували надання наукової підтримки розвитку Національної інвентаризації лісів України на основі застосування мобільної геоінформаційної технології Field-Map. Ця технологія забезпечує комп'ютеризований процес збору даних під час проведення робіт на інвентаризаційних ділянках, підтримує в польових умовах процедури контролю якості показників інвентаризації та забезпечує формування цифрових геопросторових наборів даних, необхідних для моніторингу стану, продуктивності і біорізноманіття лісів. Науковцями запропоновано методи покращення якості збору польових даних НІЛ, проведено лазерне сканування лісової рослинності з метою тестування передових методів дистанційного моніторингу лісів та сформовано інформаційне середовище для моделювання динаміки лісових ресурсів в умовах зміни клімату та впливу воєнних дій.

У 2024 році, у відповідь на запити Міндовкілля, Держлісагентства, Національної академії наук, інших міністерств і відомств було розроблено та передано низку документів, пропозицій і аналітичних матеріалів, зокрема:

- пропозиції до проєктів Законів України: «Про основні засади державної кліматичної політики», «Про внесення змін до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» стосовно удосконалення процедури оцінки впливу на довкілля у лісовому господарстві», «Про внесення змін до статей 10 та 33 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» щодо сприяння відновленню стану атмосферного повітря»;
- пропозиції до проєкту розпорядження КМУ «Про схвалення Стратегії впровадження системи торгівлі квотами на викиди парникових газів в Україні на період до 2033 року»;
- пропозиції з імплементації положень Регламенту ЄС Європейського Парламенту та Ради про відновлення природи;

- пропозиції до Операційного плану реалізації у 2025–2027 роках Державної стратегії управління лісами України до 2035 року;
- пропозицій до Операційного плану реалізації у 2025–2027 роках Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року;
- проєкт параметрів цільових деревостанів (породна, вікова, горизонтальна та вертикальна структури) за типами лісу;
- звіт щодо ринку деревини України для складання доповіді Комітету по лісу та лісовій галузі Європейської економічної комісії ООН (UNECE);
- аналітичні матеріали «Ліси та лісове господарство України в умовах зміни клімату» для участі в засіданні Спільної робочої групи Європейської економічної комісії ООН (UNECE)/Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO);
- зауваження та пропозиції до проєктів Правил рубок в лісах України;
- пропозиції щодо застосування методів дистанційного зондування землі до Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок російської збройної агресії;
- пропозиції щодо вдосконалення «Методики визначення шкоди та збитків, завданих лісовому фонду внаслідок збройної агресії Російської Федерації»;
- інформація щодо очікуваних наслідків впливу на ліси руйнування греблі Каховської ГЕС, попередня оцінка можливих наслідків підтоплення територій для зміни пожежної небезпеки, пропозиції щодо відновлення лісів;
- пропозиції щодо визначення шкоди та збитків, заподіяних лісовому фонду областей півдня України внаслідок руйнування Каховської ГЕС;
- пропозиції щодо використання інтродукованих видів, а також обґрунтування виключення деревних видів з переліку інвазійних;
- рекомендації щодо застосування інтродукованих деревних видів для створення насаджень різного цільового призначення в Україні та запобігання прояву їхньої інвазійної активності – на виконання Плану організації виконання рішення РНБО «Про охорону, захист, використання та відтворення лісів України в особливий період»;
- обґрунтування створення лісових селекційно-насінневих центрів в різних природно-кліматичних зонах України, створення лісонасінної бази на генетико-селекційній основі та лісових генетичних банків;
- пропозиції щодо стратегії розвитку мисливського господарства;
- наукове обґрунтування лімітів використання та норм добування мисливської фауни в Україні на поточний мисливський сезон.

Фаховим друкованим виданням УкрНДІЛГА є міжвідомчий тематичний науковий збірник «Лісівництво і агролісомеліорація», чергові два випуски якого вийшли друком у 2024 році. Загалом за поточний рік співробітниками УкрНДІЛГА та УкрНДІГірліс опубліковано понад 200 наукових праць, зокрема й низку монографій, серед яких слід виділити «Типи лісових формацій України в системі європейських класифікацій». У рамках здійснення наукового супроводу лісгосподарської діяльності підприємств Карпатського регіону

УкрНДГірліс підготував і видав монографію «Цільове лісовідновлення в Українських Карпатах».

Наші науковці активно долучаються до виконання досліджень у рамках міжнародних наукових проєктів, спрямованих на вирішення актуальних проблем галузі, зокрема:

- Проєкти Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН/FAO: «Посилення стійкості соснового лісу до спалахів короїда та пов'язаного з цим відмирання», «Створення національної програми раннього визначення і своєчасного контролю шкідників лісу»;

- Проєкт Європейського співробітництва галузі науки та технологій (COST) «Охорона європейських міських дерев і лісів» (24 країни-учасниці Європи, Канади, США);

- Проєкти Шведського університету сільськогосподарських наук (SLU): «Дослідження молекулярних механізмів стійкості ясена до інвазійних шкідників і хвороб», «Використання генетичних варіацій у програмах лісової селекції для підвищення стійкості лісів до кореневих гнилей та інших хвороб»;

- Проєкт із Латвійським державним науково-дослідним інститутом лісу (Silava): «Ризик-орієнтована стратегія підготовки до моніторингу і біологічного контролю ясеневої смарагдової златки»;

- Проєкт Всесвітнього фонду природи (WWF): «Включення кліматичних рішень до порядку денного реформ в Україні»;

- Проєкт PRG1615: «Проникнення та заселення інвазійних лісових патогенів у лісових екосистемах Північної Європи в умовах змін клімату та пошукова боротьба з ними»;

- Проєкт EVA 4.0: Передові дослідження на підтримку адаптації сектору лісового господарства та деревообробки до глобальних змін і Четвертої промислової революції;

- Проєкт «План пожежної безпеки та протипожежних заходів на території зони відчуження та зони безумовного (обов'язкового) відселення» (субпроєкт проєкту «Пожежна безпека лісів в Україні», країни-учасниці – США, Україна).

- Проєкт щодо стійких лісів у румунсько-українському прикордонному регіоні (RESFOR): «Поводження з мертвою деревиною для стійких лісів в румунсько-українському прикордонному регіоні»

Також науковцями взято участь у низці важливих міжнародних заходів, зокрема:

- у 26-му Всесвітньому конгресі Міжнародного союзу лісових дослідницьких організацій (IUFRO);

- у конгресі Міжнародного союзу лісових дослідницьких організацій (IUFRO) «Вплив війни в Україні на режим лісових пожеж, управління пожежами та викиди вуглецю»;

- у семінарі Міжнародного союзу лісових дослідницьких організацій (IUFRO) під егідою «Здатність лісів до адаптації та пом'якшення впливу зміни клімату на збереження біорізноманіття»;

– у міжнародному семінарі в США, присвяченому кліматичним змінам (International seminar on climate change) на виконання Україною зобов'язань за міжнародними угодами та конвенціями щодо попередження негативних процесів, пов'язаних зі зміною клімату (Рамкова конвенція ООН про зміну клімату, Паризька угода);

– у міжнародному семінарі Міністерської конференції з захисту лісів в Європі (Forest Europe) «Збереження лісів України під час війни»;

– у Лісовому форумі Єльського університету за напрямками «Кліматично орієнтоване лісове господарство» та «Вплив вуглецевих кредитів на лісове господарство»;

– у круглому столі «Ефективна організація та фінансування планування управління лісовим господарством в Україні» (Німецько-український проєкт «Технічна підтримка розвитку лісової політики та впровадження національної інвентаризації лісів»);

– у заходах для українських лісівників і аграріїв «Очищення територій від вибухонебезпечних предметів» у рамках двостороннього проєкту «Німецько-Український агрополітичний діалог (АПД)»;

– у конференції «Німеччина на стороні українського лісового господарства», організованій Німецькою лісовою радою (DFWR) спільно з FAO, Берлін;

– у IX міжнародній конференції користувачів мобільної ГІС Field-Mar (м. Полна на Шумаві, Чехія) і в обговоренні з Чеським інститутом лісоуправління шляхів реалізації чесько-українського проєкту «Посилення потенціалу моніторингу лісів України відповідно до вимог ЄС»;

– у міжнародному симпозіумі «Пожежі в суспільстві» (Нідерланди);

– у міжнародному круглому столі «Інвентаризація лісів: проблеми, перспективи, міжнародний досвід»;

– у семінарі FAO з щодо планів управління та лісовпорядкування багатоцільових лісів;

– у стажуванні в Орегонському державному університеті (проєкт Державного департаменту США).

При Національній академії наук України функціонує Наукова рада з проблем лісознавства та лісівництва, діяльність якої спрямована на координацію та поглиблення фундаментальних досліджень в Україні з проблем лісу, підвищення ефективності та поліпшення якості наукових розробок, а її базовою установою є УкрНДІЛГА. Так, у березні 2024 року відбулося засідання ради, присвячене обговоренню необхідності внесення змін і доповнень до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля».

Наукова та виробнича діяльність ДП «Клавдієвська ЛНДС» (Київська обл.) і ДП «Харківська ЛНДС» (Харківська обл.) обмежена, адже вони знаходяться на територіях, що підлягають розмінуванню. Підпорядковані УкрНДІЛГА ДП «Степовий філіал УкрНДІЛГА» (Херсонська обл.), ДП «Луганська АЛНДС» (Луганська обл.) та ДП «Маріупольська ЛНДС» (Донецька обл.) знаходяться на тимчасово окупованих територіях. У результаті тимчасової окупації у 2014 році Кримського півострову, де розташована ДП «Кримська ГЛНДС»,

УкрНДЛГА втратив зв'язок із співвиконавцями за всіма напрямками наукової діяльності, крім того втрачено низку цінних наукових об'єктів, на яких проводилися багаторічні стаціонарні дослідження. Проте, незважаючи на труднощі, науковці лісової галузі продовжують свою роботу в умовах військового стану.

3.8. ЗВ'ЯЗКИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

У 2024 році проведено 4 засідання Громадської ради при Держлісагентстві. Інформацію щодо діяльності Громадської ради оприлюднено на вебсайті Держлісагентства.

Також проведено консультації з громадськістю. Інформація та звіти яких також доступні на вебсайті Держлісагентства.

Держлісагентством забезпечено реалізацію конституційного права громадян на звернення до органів державної влади. Протягом 2024 року ним скористалося 1365 громадян.

За звітний період опрацьовано 325 запитів на отримання публічної інформації згідно з вимогами Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Проведено освітні лекції для студентів, школярів і фахівців, а також тематичні екскурсії на лісогосподарські підприємства, експериментальні ділянки та природоохоронні об'єкти.

Підготовлено й опубліковано наукові статті, рекомендації та інформаційні матеріали для підвищення обізнаності громадськості про стан та перспективи розвитку лісової галузі.

Організовано заходи з забезпечення безбар'єрності, які сприяють рівному доступу до інформації та послуг у сфері лісового господарства для всіх верств населення.

Держлісагентство постійно працює над удосконаленням форм і методів роботи щодо забезпечення реалізації конституційного права громадян на звернення, неухильного виконання норм Законів України «Про звернення громадян», «Про доступ до публічної інформації», підвищення об'єктивності, всебічності та вчасності розгляду звернень громадян та запитів на отримання публічної інформації відповідно до вимог законодавства.

3.9. НОРМОТВОРЧА РОБОТА

Розроблені Держлісагентством протягом 2024 року проекти актів спрямовані на вирішення проблемних питань у сфері діяльності Держлісагентства.

Загалом, Держлісагентством у звітному періоді проведено роботу щодо розробки 27 проектів актів (1 проєкт Закону, 10 проектів постанов Кабінету Міністрів України, 2 розпоряджень Кабінету Міністрів України, 2 проекти Указу Президента України, 12 проектів наказів Міндовкілля).

У 2024 році забезпечено розроблення і прийняття:

– постанови Кабінету Міністрів України від 23.04.2024 № 454 «Деякі питання ведення лісового господарства у період дії правового режиму воєнного стану та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 12 травня 2007 р. № 724» (*актом врегульовано питання здійснення рубок дерев і чагарників, пов'язаних з потребами для оборони та безпеки держави у період дії правового режиму воєнного стану та протягом шести місяців з дня його припинення або скасування, удосконалено механізм проведення рубок переформування, а також встановлено заборону проведення суцільних рубок головного користування у гірських лісах Карпатського регіону після закінчення трьох років з дня набрання чинності постановою.*);

– постанови Кабінету Міністрів України від 13.06.2024 № 689 «Про внесення змін до Порядку проведення моніторингу внутрішнього споживання вітчизняних лісоматеріалів необроблених і контролю за неперевищенням обсягу внутрішнього споживання вітчизняних лісоматеріалів необроблених» (*акт спрямований на зменшення ризиків маніпуляцій при перевезенні заготовленої деревини, а також посилення протидії незаконним рубкам та тіньовому ринку деревини, шляхом розширення відомостей, що вносяться лісокористувачем до Єдиної державної системи електронного обліку деревини - фото зовнішнього вигляду партії вантажу (деревини), який перевозиться транспортним засобом*);

– постанови Кабінету Міністрів України від 13.09.2024 № 1061 «Про внесення змін до пункту 5 Порядку реалізації експериментального проекту щодо видачі спеціального дозволу на спеціальне використання лісових ресурсів (лісорубного квитка) в електронній формі» (*актом удосконалено механізм видачі електронного лісорубного квитка територіальними органами Держлісагентства, надавши можливість видачі лісорубного квитка за місцем розташування лісової ділянки, де буде здійснюватися заготівля деревини, незалежно від місцезнаходження (міся проживання) заявника.*);

– постанови Кабінету Міністрів України від 08.11.2024 № 1280 «Про внесення зміни до пункту 1 Порядку відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями» (*актом з 01.01.2025 до 31.12.2027 встановлено, що частина чистого прибутку (доходу), що відраховується державними спеціалізованими господарськими, лісогосподарськими, лісозахисними, іншими підприємствами, які належать до сфери управління Держлісагентства, до державного бюджету, визначається у розмірі 50 відсотків за умови спрямування ними 30 відсотків чистого прибутку (доходу) від своєї діяльності на придбання необоротних активів, необхідних для здійснення заходів з охорони, захисту, використання та відтворення лісів.*);

– постанови Кабінету Міністрів України від 25.10.2024 № 1239 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо здійснення рубок в лісах України» (*актом урегульовано питання проведення рубок та робіт, пов'язаних і не пов'язаних з веденням лісового господарства, зокрема рубок,*

пов'язаних з новим будівництвом, реконструкцією, капітальним ремонтом доріг).

Також у 2024 році розроблено:

– проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації та експорту лісоматеріалів та окремих виробів з деревини»;

– проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку обміну інформацією між Державним агентством лісових ресурсів, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, Державною податковою службою і Державною митною службою щодо операцій з лісоматеріалами та виробами з деревини»;

– проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансування заходів з ведення лісового і мисливського господарства, охорони і захисту лісів у лісовому фонді, створення захисних лісових насаджень та полезахисних лісових смуг»;

– проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо окремих питань спеціального використання лісових ресурсів»;

– проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання реалізації експериментального проєкту з впровадження системи дистанційного моніторингу руху транспортних засобів, що здійснюють вантажні перевезення лісоматеріалів»;

– проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2014 р. № 521 та від 7 лютого 2023 р. № 112»;

– проєкт розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії мисливського господарства на період до 2035 року»;

– проєкт розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження операційного плану заходів з реалізації у 2025-2027 роках Державної стратегії управління лісами України до 2035 року»;

– проєкт Указу Президента України «Про символіку Державного агентства лісових ресурсів України»;

– проєкт Указу Президента «Про День мисливця»;

– проєкт наказу Міндовкілля «Про внесення змін до Інструкції з ведення електронного обліку деревини»;

– проєкт наказу Міндовкілля «Про внесення змін до Інструкції з проектування, технічного приймання, обліку та оцінки якості лісокультурних об'єктів»;

– проєкт наказу Міндовкілля «Про затвердження Правил використання корисних властивостей лісів»;

– проєкт наказу Міндовкілля «Про затвердження Інструкції з відведення і таксації лісосік у лісах»;

– проєкт наказу Міндовкілля «Про внесення змін до наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 21 липня 2023 року № 520»;

– проєкт наказу Міндовкілля «Про затвердження Правил державного обліку мисливських тварин і обсягів їх добування»;

– проєкт наказу Міндовкілля «Про затвердження Порядку організації та проведення лісової сертифікації»;

– проєкт наказу Міндовкілля «Про затвердження Порядку реєстрації мисливських трофеїв та видачі трофейних листів»;

– проєкт наказу Міндовкілля «Про внесення змін до деяких наказів Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України»;

– проєкт наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про затвердження Порядку складання та подання запитів на публічну інформацію, розпорядником якої є Державне агентство лісових ресурсів України або його територіальні органи, та форм для подання таких запитів»;

– проєкт наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про затвердження Порядку обробки та захисту персональних даних, володільцем яких є Державне агентство лісових ресурсів України»;

– проєкт наказу Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про затвердження Переліку протипожежних та інших заходів, спрямованих на збереження, охорону та захист лісів, а також вимоги щодо складання планів цих заходів».

У 2024 році забезпечено погодження із заінтересованими органами проєкту Закону України «Про особливості управління об'єктами державної власності в лісовій галузі та порядок утворення та діяльності спеціалізованого державного лісогосподарського акціонерного товариства «Ліси України», розробленого на виконання пункту 432 Плану пріоритетних дій Уряду на 2024 рік, затверджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.02.2024 № 137-р, пункту 72 плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2024 рік, затвердженого постановою Верховної Ради України від 06.02.2024 № 3561, пункту 8 постанови Кабінету Міністрів України від 07.09.2022 № 1003 «Деякі питання реформування управління лісової галузі».

Вказаний проєкт Закону 13.06.2024 подано до Міндовкілля для внесення на розгляд Кабінету Міністрів України.

Також Держлісагентством в межах повноважень здійснено супровід у Верховній Раді України законопроекту «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про адміністративну процедуру» (реєстраційний № 10161 від 18.10.2023), який прийнято Верховною Радою України (10.10.2024 за № 4017-IX), що привів законодавчі акти України, зокрема Лісовий кодекс України і Закон України «Про мисливське господарство та полювання» у відповідність до Закону України «Про адміністративну процедуру».

Здійснено супроводження у Верховній Раді України законопроекту «Про лісові репродуктивні ресурси» (реєстраційний № 9116 від 17.03.2023), який прийнято 23 квітня 2024 року за основу.

3.10. КАДРОВА РОБОТА

Станом на січень 2025 року було мобілізовано 2464 працівника підприємств, установ і організацій, які належать до сфери управління Держлісагентства. Внаслідок бойових дій 163 працівники загинули, 263 отримали поранення, 148 зникли безвісти.

У 2024 році призначено начальника Північно-Західного міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства, першого заступника начальника Північно-Західного міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства та заступника начальника Південно-Східного міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства на період до призначення на посаду переможця конкурсу або до спливу дванадцятимісячного строку після припинення чи скасування воєнного стану.

У 2024 році звільнено з посад начальника Північно-Західного міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства, Північно-Східного міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства, першого заступника начальника Північно-Західного міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства та першого заступника начальника Південно-Східного міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства.

За 2024 рік згідно з пунктом 29 постанови Кабінету Міністрів від 02.08.1995 р. № 597 «Про типову форму контракту з керівником підприємства, що є у державній власності» та відповідно до пункту 18 Положення про Порядок укладання Контракту з керівником підприємства, що є у державній власності, при найманні на роботу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 березня 1993 року № 203, за угодою сторін продовжено 2 контракти з директорами державних підприємств. Укладено 3 нових контракти з керівниками державних підприємств, 6 директорів звільнено з посад (за угодою сторін, по закінченню терміну дії контракту).

За 2024 рік більше 1700 працівників лісової галузі підвищили кваліфікацію на базі Українського центру підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів лісового господарства та його філій.

На період воєнного стану в державі підвищення кваліфікації працівників галузі в Укрцентркадриліс проводились в режимі відеоконференції.

3.11. РОБОТА ІЗ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ

Антикорупційна політика Держлісагентства ґрунтується на забезпеченні виконання загальних цілей державної антикорупційної політики, визначеної для всіх державних органів на 2023–2025 роки.

Основні напрями діяльності спрямовані на зменшення корупційних ризиків у сфері лісового господарства.

З метою ефективної роботи апарату Держлісагентства та його регіональних підрозділів, відповідно до Закону України «Про запобігання корупції», Методології управління корупційними ризиками, Порядку подання антикорупційних програм, забезпечена розробка Антикорупційної програми Держлісагентства на 2024-2026 роки, яка затверджена наказом від 24.09.2024 року № 293, організовано роботу по ідентифікації можливих корупційних ризиків у діяльності Держлісагентства, розроблені заходи щодо їх мінімізації.

Головним спеціалістом з питань запобігання корупції Держлісагентства проводиться роз'яснювальна робота серед співробітників, тренінги та інструктажі для нових працівників щодо законодавчих норм, запобігання корупції та дотримання норм етичної поведінки на державній службі. Здійснено заходи щодо виявлення конфлікту інтересів та сприяння його врегулюванню, опрацьовані повідомлення про можливі порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції».

Моніторинг фактів корупції в Держлісагентстві висвітлює низку проблем, які піднімаються в медіа та громадському просторі. З цією метою запроваджено моніторинг повідомлень в ЗМІ та інтернет-просторі про факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень з боку працівників Держлісагентства, підприємств, установ і організацій, що належать до сфери управління Держлісагентства.

За результатами зазначеного моніторингу проводяться перевірки, за підсумками яких вживаються відповідні заходи реагування.

Відомчі розпорядчі документи Держлісагентства охоплюють нормативні та організаційні питання, визначають правила функціонування органу і спрямовані на забезпечення законності, ефективності та прозорості у виконанні покладених на Держлісагентство завдань в частині антикорупційного менеджменту, які доступні на офіційному веб-сайті Держлісагентства, що є системою відкритих даних, яка сприяє підвищенню прозорості його діяльності.

Відповідно до наказу Національного агентства з питань запобігання корупції від 31.08.2023 № 190/23 «Про початок роботи Єдиного порталу повідомлень викривачів», виконання Порядку ведення Єдиного порталу повідомлень викривачів, затвердженого наказом Національного агентства з питань запобігання корупції від 03.01.2023 р. № 1/23, з метою встановлення єдиного підходу до здійснення повідомлень про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про

запобігання корупції» Держлісагентством забезпечено функціонування внутрішніх каналів повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону та забезпечено ведення Порталу викривачів відповідно до вимог чинного законодавства.

На головній сторінці веб-сайту Держлісагентства наявне посилання на загальнодоступну, спеціальну, окремо визначену рубрику «Гаряча лінія - повідомити про корупцію», де зазначено телефон та електронну пошту для повідомлень про можливі корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення.

Головний спеціаліст з питань запобігання корупції, відповідно до норм чинного законодавства, підпорядковується безпосередньо Голові Держлісагентства. Він забезпечений окремим кабінетом, відповідними технічними ресурсами, прямим доступом до інформації для виконання своїх посадових обов'язків, що є необхідною умовою його незалежності.

Реалізовано перевірку стану подання декларацій до «Єдиного державного реєстру декларацій» та повідомлення Національного агентства з питань запобігання корупції про випадки їх неподання чи несвоєчасного подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Ці функції є частиною загальної системи антикорупційних заходів, затверджених в рамках законодавства про запобігання корупції в Україні, зокрема Закону України «Про запобігання корупції» та виконуються Держлісагентством у повному обсязі відповідно до норм чинного законодавства.

IV. ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

4.1. ФІНАНСУВАННЯ

Фінансування із загального фонду державного бюджету у 2024 році за бюджетними програмами склало 368 947,5 тис. грн (приблизно 10% від потреби у бюджетному фінансуванні), а саме:

– програма 2709010 «Керівництво та управління у сфері лісового господарства» (126 924,7 тис. грн);

– програма 2709060 «Ведення лісового та мисливського господарства, охорона і захист лісів в лісовому фонді», виключно на функціонування бюджетних установ та установ природно-заповідного фонду (229 993,0 тис. грн);

– програма 2701040 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері захисту довкілля та природних ресурсів» (12 029,8 тис. грн).

Законом України від 22.12.2018 р. № 2621 «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України» доповнено частину третю статті 29 пунктом 13-4 та частину четверту статті 30 пунктом 15-1. Відповідно до зазначених змін здійснюється наповнення спеціального фонду Державного бюджету за рахунок

рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, у частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування. Кошти спеціального фонду спрямовуються на ведення лісового і мисливського господарства, охорону і захист лісів у лісовому фонді підприємств південно-східного регіону країни, проведення робіт з національної інвентаризації лісів, лісовпорядкування та ведення державного лісового кадастру.

Наповнення спеціального фонду держбюджету за рахунок рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, у частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування, здійснюється по мірі надходження рентної плати від філій ДП «Ліси України», державних підприємств, які належать до сфери управління Держлісагентства. За 2024 рік таких коштів перераховано 243,1 млн гривень.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» за бюджетною програмою КПКВК 2709060 «Ведення лісового та мисливського господарства, охорона і захист лісів в лісовому фонді» не передбачені видатки спеціального фонду за рахунок надходжень від рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, у частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування.

Залишки коштів спеціального фонду державного бюджету станом на 01.01.2024 становлять 394,4 млн гривень.

Довідкою про зміни до річного розпису бюджету на 2024 рік затвердженою Міністерством фінансів України від 12.07.2024 № 06/20883 за бюджетною програмою КПКВК 2709060 «Ведення лісового і мисливського господарства, охорона і захист лісів в лісовому фонді» передбачені видатки спеціального фонду в сумі 113 775,5 тис. грн за рахунок залишку коштів спеціального фонду державного бюджету, що надійшли у минулих періодах від рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів.

Кошти спеціального фонду Державного бюджету України були використанні такими підприємствами: ДП «Степовий філіал УкрНДІЛГА», ДП «Харківська ЛНДС», ДП «Новгород-Сіверська ЛНДС», ВО «Укрдержліспроєкт», ДП «Слов'янське лісове господарство», ДП «Лиманське лісове господарство», ДП «Великокомпанівське лісомисливське господарство», ДП «Великоанадольське лісове господарство» та ДП «Олешківське лісомисливське господарство» на визначені комісією пріоритетні напрямки діяльності:

- забезпечення проведення лісовпорядних робіт (лісовпорядкування, камеральні та польові роботи), національна інвентаризація лісів, ведення державного лісового кадастру;
- відновлення лісів;
- охорона і захист лісу (в тому числі від пожеж);
- на здійснення послуг із лісової охорони лісів;
- для створення захисних лісових насаджень та полезахисних лісових смуг (лісорозведення).

Використання зазначених коштів здійснюється відповідно до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансування

заходів з ведення лісового і мисливського господарства, охорони і захисту лісів у лісовому фонді, створення захисних лісових насаджень та полезахисних лісових смуг, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.12.2017 № 1016.

4.2. ФІНАНСОВО - ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

За результатами фінансово-господарської діяльності у 2024 році отримано 23,7 млрд грн чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), що на 0,1 млрд грн більше, ніж у 2023 році (приріст 1%), зокрема чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ДП «Ліси України» становить 98% від загального чистого доходу по галузі.

Обсяги чистого доходу та чистого прибутку за 2014-2024 роки, млрд грн

Найменування показника	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	7,2	10,4	10,4	13,7	16,8	15,2	14,5	22,8	23,3	23,6	23,7
Чистий прибуток	0,2	0,8	0,6	0,5	0,5	0,3	0,2	0,7	1,2	2,9	2,5

У південно-східному регіоні частина підприємств, які знаходилися на окупованих територіях, після деокупації відновили свою фінансово-господарську діяльність: ДП «Ізюмське лісове господарство», ДП «Куп'янське лісове господарство», ДП «Лиманське лісове господарство», ДП «Великоанадольське лісове господарство», ДП «Олешківське лісомисливське господарство», ДП «Великокопанівське лісомисливське господарство».

Суттєвого росту чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) порівняно з минулим роком досягли підприємства: ДП «Великокопанівське лісомисливське господарство» – 9,8 рази наростили обсяги, ДП «Лиманське лісове господарство» у 2,8 рази, ДСЛП «Львівлісозахист» - 72,3%, ДП «Куп'янське лісове господарство» – 59,2%, ДСЛП «Київлісозахист» – 46,7%, Львівська державна лісовпорядна експедиція – 27,4%, ДП «ЛІАЦ» – 26,4%.

Зниження чистого доходу у порівнянні з минулим роком допустили ДП «Великоанадольське лісомисливське господарство» - 68%, ДП «Вінницька лісова науково-дослідна станція» – 26%, ДП «Новгород-Сіверська лісова науково-дослідна станція» – 20 %, ДП «Клавдієвська лісова науково-дослідна станція» – 9%.

Питома вага чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) підприємств лісової галузі у валовому внутрішньому продукту України становить 0,3 відсотка.

На ведення лісового господарства державними підприємствами витрачено 10,1 млрд грн коштів (частка ДП «Ліси України» становить 99,3%), із них 9,9 млрд грн (99,3%) - власні обігові кошти підприємств, 0,1 млрд грн (0,7%) - кошти спеціального фонду держбюджету, що виділені підприємствам південно-східного регіону, які знаходяться на деокупованих територіях і відновили свою діяльність.

Метою діяльності державного підприємства є отримання прибутку. Саме за цієї умови підприємство може стабільно існувати і забезпечувати собі основу для розвитку.

Підприємствами галузі за 2024 рік отримано 2,5 млрд грн чистого прибутку. Чистий прибуток ДП «Ліси України» становить 2,4 млрд грн або 99% від усього по галузі.

Показником, що характеризує ефективність діяльності підприємства, є рентабельність. Середнє значення рентабельності підприємств становить 10,5% (ДП «Ліси України» - 10,6%).

За 2024 рік підприємствами галузі за рахунок власних коштів освоєно 1 659 млн грн капітальних інвестицій.

Ступінь зносу основних засобів в середньому по галузі становить 62%. Більше 51% зносу основних засобів на підприємствах: ДП «Закарпатліссервіс» (98%), Інститут «Харківдіпроагроліс» (93%), ДП «Новгород-Сіверська лісова науково-дослідна станція» (93%), ДП «Куп'янське лісове господарство» (90%), Львівська державна лісовпорядна експедиція (87%).

Найкращі показники щодо стану основних засобів на підприємствах: ДСЛП «Київлісозахист», ДП «ЛПАЦ», ДП «Клавдієвська лісова науково-дослідна станція», ДП «Вінницька лісова науково-дослідна станція», ВО «Укрдержліспроєкт» - Ірпінь, ДП «Ліси України».

4.3. СПЛАТА ПОДАТКІВ

На фінансовий стан підприємств значний вплив має податкове навантаження. В середньому по галузі відсоток сплачених податків і зборів від чистого доходу становить 39,2%.

Протягом останніх 10 років зберігається постійне зростання сплачених податків та обов'язкових платежів до бюджету.

За 2024 рік підприємствами галузі сплачено до бюджетів усіх рівнів 7,7 млрд грн податків, зборів та обов'язкових платежів, що на 16 відсотків менше, ніж за 2023 рік.

Зменшення відбулося за рахунок переплати ДП «Ліси України» частини чистого прибутку за 9 місяців 2023 року на 0,6 млрд грн за нормативом відрахування ЧЧП 80%. За підсумками 2023 року підприємством у IV кварталі було виконано умови постанови Кабінету Міністрів від 14.07.2021 №718 та застосовано норматив відрахування ЧЧП 50%. Цей же норматив застосовувався протягом 2024 року, тому обов'язкова до сплати сума ЧЧП зменшилася ще на 0,8 млрд гривень.

Динаміка сплати податків за 2014 -2024 роки, млрд грн

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Внесено до бюджету, всього	1,1	2,1	3,3	3,9	4,8	4,9	4,9	7,0	7,8	9,2	7,7
З них											
до державного бюджету	0,6	1,3	2,1	2,6	3,1	2,9	2,9	4,3	5,2	6,8	5,3
до місцевих бюджетів	0,5	0,8	1,2	1,3	1,7	2,0	2,0	2,7	2,6	2,4	2,4
Сплачено Єдиного соціального внеску	0,9	1,1	0,9	1,1	1,4	1,3	1,2	1,9	1,9	1,6	1,6
Разом	2,0	3,2	4,2	5,0	6,2	6,2	6,1	8,9	9,7	10,8	9,3

До державного бюджету сплачено 5,3 млрд грн (69%), до місцевих бюджетів – 2,4 млрд грн (31%).

Найбільшу питому вагу у сумі сплачених податків та зборів становить податок на додану вартість – 43 % (3,3 млрд грн), податок на доходи фізичних осіб – 19 % (1,4 млрд грн) та рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів – 17 % (1,3 млрд грн).

Крім податків підприємствами галузі за звітний період сплачено 1,6 млрд грн єдиного соціального внеску.

Разом за 2024 рік сплачено податків та ЄСВ – 9,3 млрд грн, що становить 0,6 % від загальної суми податкових надходжень до державного бюджету України. 97% податків і зборів по галузі сплачено ДП «Ліси України».

Слід зазначити, що сума сплачених податків і платежів за 2024 рік у 19 разів перевищила суму коштів, виділених з державного бюджету за всіма бюджетними програмами Держлісагентства (включаючи науку, апарат Агентства та терорганів) або у 27 разів більше коштів, виділених на ведення лісового господарства, охорону та захист лісів (утримання природно-заповідного фонду, національна інвентаризація лісів, лісовпорядкування).

4.4. ОПЛАТА ПРАЦІ

Серед основних завдань і напрямків соціальної політики Держлісагентства є забезпечення зростання реальних доходів працівників галузі.

За звітний період заробітна плата працівників галузі зросла порівняно з відповідним періодом 2023 року на 3478 грн, або 16,7% і становить 24356 грн.

Середньомісячну заробітну плату більше ніж 20000 грн мають наступні підприємства: Лісогосподарський інноваційно-аналітичний центр – 43912 грн, ДП «Лиманське лісове господарство» – 35484 грн, ДП «Слов'янське лісове господарство» – 27489 грн, НПП «Мале Полісся» – 25518 грн, ДП «Ліси

України» – 24526 грн, Шацький НПП – 23810 грн, НПП «Сколівські Бескиди» – 23799 грн, ДСЛП «Харківлісозахист» – 22943 грн, ДСЛП «Київлісозахист» – 22617 грн та ВО «Укрдержліспроект» – 21582 гривень.

Стан виплати заробітної плати та недопущення її заборгованості знаходиться на постійному контролі в Держлісагентства.

Заборгованість із виплати заробітної плати на працюючих підприємствах відсутня.

Чисельність штатних працівників по галузі на 01.01.2025 становила 25770 одиниць та зменшилася на 6219 одиниць, або 19,4% у порівнянні з минулим роком. Кількість вакансій по галузі станом на 01.01.2025 становить 5289 одиниць.

4.5. АУДИТ

Головою Держлісагентства 18.12.2023 затверджено План діяльності з внутрішнього аудиту на 2024-2026 роки. У грудні 2024 року до Плану діяльності з внутрішнього аудиту на 2024-2026 роки Сектором внутрішнього аудиту було внесено зміни, що стосувались періоду, що охоплювався аудитом та терміну здійснення внутрішнього аудиту.

У 2024 році було здійснено 4 внутрішніх аудити, а саме: Галицького національного природного парку, Українського державного проектного лісовпорядного виробничого об'єднання, національного природного парку «Мале Полісся», державного підприємства «Клавдієвська лісова науково-дослідна станція».

Плановий внутрішній аудит державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України», розпочато відповідно до пунктів 4.1-4.5 розділу V Плану діяльності з внутрішнього аудиту Держлісагентства на 2024-2026 роки та наказу Держлісагентства від 17.10.2024 № 314 «Про проведення планового внутрішнього аудиту ДП «Ліси України» (зі змінами) продовжено на 1 півріччя 2025 року.

Також у 2024 році було здійснено 6 перевірок окремих питань діяльності підпорядкованих Держлісагентству установ та підприємств: Шацького національного природного парку, державного підприємства «Лиманське лісове господарство», державного підприємства «Слов'янське лісове господарство», державного підприємства «Куп'янське лісове господарство», Львівської державної лісовпорядної експедиції, державного підприємства «Лісогосподарський Інноваційно-Аналітичний Центр».

У результаті проведення внутрішніх аудитів та перевірок встановлено недостатній рівень контролю з боку керівників установ, а також недотримання спеціалістами установ в повній мірі нормативно-правових актів, що призвело до виникнення наступних порушень та недоліків:

- по лісовому господарству, охороні лісів від пожеж, незаконних рубках та інших шкідливих явищах, раціональному використанню лісових ресурсів - відсутність документів, які посвідчують право власності на землю; незадовільне відведення лісосік у рубку; відсутність технічної документації з ведення лісового

господарства; наявність незаконних рубок; незадовільний санітарний стан насаджень; реалізація лісопродукції за заниженими цінами; недотримання вимог Технічних умов на класифікацію лісоматеріалів тощо;

- по функціонуванню системи електронного обліку деревини - недотримання вимог Інструкції з електронного обліку деревини, затвердженої наказом Держлісагентства від 27.09.2021 № 621; виявлення розбіжностей між даними системи електронного обліку деревини реалізованої лісопродукції з бухгалтерським обліком;

- по фінансово-господарській діяльності, організації та веденні бухгалтерського обліку, достовірності фінансової звітності, здійсненні публічних закупівель – відсутність дієвої системи внутрішнього контролю за веденням первинного обліку, відхилення у фінансових планах; порушення з придбання, списання та ведення в бухгалтерському обліку основних засобів; безпідставне списання паливно-мастильних матеріалів; недотримання методології ведення бухгалтерського обліку; порушення оформлення наряд-актів на виконання робіт, виявлення лишків та нестач при проведенні інвентаризації товарно-матеріальних цінностей, порушення вимог нормативно-правових актів у сфері публічних закупівель тощо.

За результатами й висновками проведених внутрішніх аудитів та перевірок звільнено директора державного підприємства «Слов'янське лісове господарство», по двох підприємствах матеріали перевірок передано до правоохоронних органів, по решті – надано рекомендації з усунення виявлених недоліків та порушень норм чинного законодавства України.